

Universiteit Utrecht

Gebruik van evidence-based kennis in de werkpraktijk van mediation:

Het stimuleren van interactie tussen wetenschap en praktijk

Masterthesis Sociologie: Vraagstukken van Beleid en Organisatie

Door: Jeanine Verheuvel 3417662

Datum: 29-06-2012

Scriptiebegeleider: Dr. Fabian Dekker

Stagebegeleider: Sandy Hazelhoff

Tweede lezer: Prof. Dr. Peter P. Groenewegen

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksverslag over evidence-based werken in de mediationpraktijk, dat is geschreven in het kader van de Masterthesis Sociologie: "Vraagstukken van beleid en organisatie". Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht voor de Vereniging Mediators Noord-Holland (VMNH). Tijdens mijn studie Algemene Sociale Wetenschappen heb ik de Minor Mediation gevolgd. Deze minor bestaat uit vier vakken over verschillende aspecten van mediation. Al snel was mijn interesse voor mediation gewekt. Met name de rol van zelfbeschikking van partijen tijdens mediation sprak me aan. Partijen geven zelf richting aan de oplossing van het conflict, mensen weten zelf immers het beste wat een duurzame en optimale oplossing voor hen is! Voor deze masterthesis wilde ik dan ook graag mijn scriptie over mediation schrijven.

De aanleiding voor dit onderzoek zijn de plannen van voormalig Minister Opstelten van Veiligheid en Justitie om mediation te stimuleren. De minister wil hierbij vooral de kwaliteit van mediation borgen. Deze ontwikkelingen hebben een tot een discussie over professionaliseren geleid. Hoe kan de beroepsgroep van mediators nu het beste professionaliseren en hoe borgen zij de kwaliteit? In november 2011 heeft de Vereniging Mediators Noord-Holland heeft mij gevraagd onderzoek te doen naar hoe zij het beste invulling kunnen geven aan deze ontwikkeling. In februari 2012 ben ik van start gegaan met mijn onderzoek. Ik heb ervoor gekozen om kwalitatief onderzoek te doen, dataverzameling op basis van interviews. Voor het afnemen van deze interviews ben ik bij mediators thuis op bezoek geweest of heb ik het interview telefonisch afgenomen. Het was opvallend hoe gastvrij ik overal werd ontvangen en hoe graag iedereen mij verder wilde helpen. Ik heb in deze periode veel geleerd en kennis gemaakt met mediators met een enorme passie voor het vak.

Tot slot wil ik dan ook alle mediators die hebben meegewerkt aan mijn onderzoek hartelijk danken. De visies van deze mediators zijn zeer waardevol geweest en vormden de basis van dit onderzoek. Sandy Hazelhoff, voorzitter van de VMNH en mijn stagebegeleider, wil ik bedanken voor haar enthousiasme en begeleiding. Fabian Dekker, mijn scriptiebegeleider van de Universiteit Utrecht wil ik op deze plaats danken voor zijn zinnige en kritische feedback. Ik wil alle vrienden en familie bedanken die mijn onderzoek met belangstelling hebben gevolgd. Tot slot wil ik Ans, Bert en Siegnella bedanken voor de nieuwe inzichten en ideeën. In het bijzonder dank ik Koen, voor alle ruimte die hij me heeft gegeven deze scriptie te schrijven.

Jeanine Verheuvél

Samenvatting

In de periode van februari tot eind juni 2012 is er in opdracht van de Vereniging Mediators Noord-Holland (VMNH) kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van evidence-based kennis (EBP) in de werkpraktijk van de mediator. Uit de literatuur blijkt dat werken op basis van wetenschappelijke inzichten de kwaliteit van de werkwijze van professionals kan verhogen. Deze studie wil daarom onderzoeken waarom en op welke manier er met wetenschappelijke inzichten door de mediationpraktijk gewerkt wordt. De centrale vraagstelling van dit onderzoek is als volgt geformuleerd: *‘Op welke wijze wordt er binnen het praktijkveld van de mediator gebruikt gemaakt van evidence-based kennis en hoe is dit te begrijpen?’* Aan de hand van een topiclijst zijn er interviews gehouden met twintig praktiserende mediators. Deze topiclijst is gebaseerd op het vertalingsmodel van Snel (1996).

Het vertalingsmodel van Snel (1996) beschrijft de verhouding tussen theorie en praktijk en gaat uit van het idee dat de praktijk een relatieve autonomie en eigen dynamiek kent ten opzichte van de wetenschap. Het vertalingsmodel onderscheidt zich daarom van modellen die uitgaan van een strikt eenzijdige invloed van de wetenschap op de praktijk. Het model heeft twee centrale uitgangspunten: de notie dat wetenschappelijke kennis nooit onveranderd in de praktijk terecht komt en dat het de praktijkmensen en niet de wetenschappers zijn die bepalen op welke wijze deze kennis in de praktijk komt. Snel (1996) bespreekt vier mechanismen die van invloed kunnen zijn op de manier waarop wetenschappelijke kennis in de praktijk terecht komt.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat meer dan de helft niet met EBP werkt. Zij werken vooral op geleide van hun ervaring. Acht participanten werken wel met EBP en zeggen dit op actieve wijze te doen. De manier waarop wetenschappelijke kennis in het praktijkveld van de mediator terecht komt heeft vooral te maken met de gevolgte vooropleiding en twee mechanismen uit het vertalingsmodel. De centrale uitgangspunten van het vertalingsmodel lijken overeen te komen met de wijze waarop wetenschappelijke kennis in het praktijkveld van de mediator terecht komt.

Het stimuleren van het gebruik van wetenschappelijke inzichten in de beroepsgroep van mediators kan de kwaliteit van mediation verbeteren. Om hier structurele invulling aan te geven stel ik een aanvulling voor op het vertalingsmodel van Snel (1996). Het model zou meer interactie tussen de wetenschap en de praktijk kunnen bevorderen. Ik geef op basis van verschillende inzichten beleidsaanbevelingen voor het overkoepelende kwaliteitsorgaan (NMI) en de beroepsvereniging VMNH.

Leeswijzer

De scriptie is als volgt opgebouwd: in het eerste hoofdstuk zal de aanleiding voor dit onderzoek worden beschreven. Er zal worden ingegaan op de rol van evidence-based werken in het professionaliseringsproces. Aan het eind van het eerste hoofdstuk zal de probleemstelling worden geformuleerd. In het tweede hoofdstuk worden de wetenschappelijke inzichten die er bestaan over professionaliseren en evidence-based werken uiteen gezet. Er zal worden beargumenteerd waarom er gekozen is voor het vertalingsmodel van Snel (1996) en er worden drie deelvragen die voortvloeien uit dit model geformuleerd. In het derde hoofdstuk zal worden ingegaan op de methoden van dataverzameling. Er zal in dit derde hoofdstuk verantwoording worden afgelegd over de methode van analyse en dataverzameling. Daarnaast zullen de validiteit en betrouwbaarheidsproblemen van dit onderzoek worden beschreven. In het vierde hoofdstuk worden de uitkomsten van de interviews beschreven en deze worden door gebruik te maken van literatuur geïnterpreteerd. In het vijfde hoofdstuk worden de bevindingen uit het onderzoek getoetst aan de verwachtingen en zal antwoord worden gegeven op de hoofdvraag en de deelvragen. Ik zal hier tevens aanbevelingen doen ten behoeve van de Vereniging Mediators Noord-Holland, opdrachtgever voor dit onderzoek. Tot slot zal ik in hoofdstuk 6 reflecteren op het onderzoek en suggesties doen voor verder onderzoek naar evidence-based werken en mediation.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Samenvatting.....	3
Leeswijzer.....	4
1. Aanleiding van het onderzoek	
1.1 Professionalisering en evidence-based werken.....	7
1.1.1 Professionalisering als nieuwe standaard?.....	7
1.1.2 Casus Mediation.....	8
1.1.3 Onderscheidende kenmerken van mediation.....	8
1.1.4 Mediation en professionalisering.....	9
1.1.5 Professionalisering en professie als sociologisch begrip.....	10
1.1.6 Evidence-based werken als belangrijke voorwaarde voor professionalisering.....	13
1.1.7 Werken volgens wetenschappelijke inzichten in Nederland.....	14
1.2 Probleemstelling.....	17
1.3 Relevantie.....	18
1.3.1 Maatschappelijke relevantie.....	18
1.3.2 Wetenschappelijke relevantie	19
2. Theoretisch kader	
2.1 Professionalisering van beroepsgroepen: afbakening van het werkkerrein.....	20
2.1.1 Positionele professionalisering.....	21
2.2 Professionalisering van de individuele professional: professionele autonomie.....	22
2.2.1 Inhoudelijk professionaliseren.....	22
2.3 Evidence-based werken in de praktijk: drie modellen.....	23
2.4 Overeenkomsten en verschillen tussen de modellen.....	25
2.5 Het vertalingsmodel	26
2.6 Uitwerking in deelvragen van de centrale probleemstelling.....	28

3. Methodologische verantwoording	
3.1 Verantwoording onderzoeksmethode.....	29
3.2 Werving participanten.....	30
3.3 Analyseproces.....	31
3.4 Validiteit en betrouwbaarheid.....	31
3.5 Algemene kenmerken participanten	33
4. Evidence-based kennis en de werkwijze van de mediator	
4.1 Wat verstaat u onder EBP?	35
4.1.1 Gebruik van de smalle en de brede definitie van EBP.....	39
4.2 Gebruik EBP in de werkwijze.....	41
4.2.1 Actieve gebruikers van EBP.....	41
4.3 Op welke wijze komt EBP in het praktijkveld terecht?.....	42
4.3.1 Beroepsmatige verwetenschappelijking.....	42
4.3.2 Vertaling van wetenschap.....	44
4.3.3 De vier mechanismen uit het vertalingsmodel.....	45
4.3.4 Toepasbaarheid van het vertalingsmodel.....	47
4.4 Wat gebruiken ze dan wel?.....	49
4.4.1 Ervaring is de beste evidence.....	49
4.4.2 Evidence-based kennis: het nut van werken uit de praktijk.....	50
5. Conclusie en Beleidsimplicaties.....	52
6. Reflectie.....	56
Bijlage 1: Literatuur.....	58
Bijlage 2: Topiclijst.....	61
Bijlage 3: Codeboom.....	63
Bijlage 4: Participanten	64

1. Aanleiding van het onderzoek

1.1 Professionalisering en evidence-based werken

1.1.1 *Professionalisering als nieuwe standaard?*

Steeds meer beroepsgroepen willen (verder) professionaliseren. Een enkele opleiding tot een beroep volstaat niet meer, iedere professional moet 'een leven lang leren'. De nadruk op professionalisering vindt haar oorsprong in diverse ontwikkelingen. Door het gebruik van internet ontstaat er een toenemende mondigheid van klanten of cliënten doordat zij daar gemakkelijk informatie kunnen vinden over de kwaliteit van de dienstverlening of behandeling. Professionals moeten dus goed kunnen uitleggen waarom ze voor een bepaalde werkwijze kiezen en moeten op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied. Ook de maatschappij vraagt om verantwoording. Juist in tijden van economische recessie hoor je steeds vaker dat zaken efficiënter, gestructureerder en professioneler georganiseerd moeten worden. De overheid probeert de professionalisering van verschillende beroepsgroepen actief te stimuleren. Het demissionaire kabinet Rutte is dan ook met een bestuursakkoord voor professionalisering van het middelbaar beroepsonderwijs gekomen. In dit bestuursakkoord zijn de professionaliseringsafspraken met deze sector vastgelegd, welke gelden voor de docenten en het management in het onderwijs. Dit akkoord bevat afspraken over de bekwaamheid van het personeel, kwaliteitsverbetering van het HRM-beleid en prestatiebeloning (Zijlstra, 2011). De prestatiebeloning voor leraren betekent dat prestaties beloond worden door extra geld, opleidingskansen of doorgroeimogelijkheden. Daarnaast moeten alle leraren uiterlijk in 2018 worden opgenomen in een bekwaamheidsregister. Zodra een leraar hier niet staat ingeschreven kan het vak niet langer worden uitgeoefend.

Adviesbureaus springen handig in op de groeiende behoefte aan professionalisering in Nederland. Professionaliseren is de norm voor iedereen die zijn vak serieus neemt, zo luidt het devies. Er worden professionaliseringsprogramma's aangeboden voor ieder bedrijf dat beter en efficiënter wil gaan werken (Twijjnstra en Gudde, 2011). Professionalisering lijkt de nieuwe standaard voor bedrijven die de economische recessie willen overleven. De nadruk ligt op de efficiëntere indeling van processen, maar ook op de kwaliteit van het personeel. Zo bieden bedrijven onder het mom van 'professionaliseren' cursussen aan die de vakkennis en de persoonlijke ontwikkeling van professionals moeten verhogen. Een goede professional zorgt voor goede kwaliteit. Kwaliteitsnormen moeten om die reden structureel worden verankerd in de competenties van de verschillende beroepsgroepen.

1.1.2 Casus Mediation

“Mediation is een vorm van bemiddeling in conflicten waarbij een neutrale bemiddelingsdeskundige, de mediator, de communicatie en onderhandelingen tussen partijen begeleidt om vanuit hun werkelijke belangen tot een gezamenlijk gedragen en voor ieder van hen optimale besluitvorming te komen” (Brenninkmeijer et al., 2009, p. 6).

Mediation is een buitengerechtelijke geschiloplossing door betrokkenen zelf, waarin onder de leiding van een mediator een onderhandelingsproces volgt. Tijdens deze onderhandelingen wordt getracht de eenzijdige standpunten te verruilen voor gezamenlijke belangen. De mediator legt geen juridische beslissing op en de betrokkenen houden de beslissing in eigen hand. Het resultaat van de onderhandeling wordt vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst, die juridisch bindend en afdwingbaar is (Schonewille, 2007). Mediation wordt als methode van conflictbemiddeling steeds vaker in Nederland toegepast. Sinds de jaren negentig is mediation in Nederland in opkomst (Brenninkmeijer et al., 2009). De opkomst van mediation heeft volgens Brenninkmeijer (2009) twee oorzaken: in de eerste plaats is er een groeiend besef dat de traditionele juridische aanpak van geschillen soms ontoereikend is. Zo hoeft het juridische conflict niet hetzelfde te zijn als het onderliggende conflict en daarnaast is de juridische weg kostbaar, tijdrovend en niet altijd voorspelbaar. De tweede oorzaak voor de opkomst van mediation in Nederland is dat mediation als conflictoplossing goed binnen de Nederlandse traditie past. Het poldermodel staat symbool voor ‘er samen uitkomen’ en de Nederlandse handelsgeest is vertrouwd met onderhandelen en het creëren van meerwaarde in ruilverhoudingen (Brenninkmeijer et al., 2009).

1.1.3 Onderscheidende kenmerken van mediation

Mediation wordt wel gezien als alternatief voor reguliere echtspraak. Mediation kent een grote rol toe aan het aspect *zelfbeschikking*, de mediator zelf heeft geen besluitvormende rol. Partijen beslissen zelf vanuit de eigen autonome rol over de uitkomst van het conflict. De mediator heeft primair tot doel om de zelfbeschikking van partijen te steunen en te activeren (Brenninkmeijer et al., 2009). Dit is een groot verschil ten opzichte van de reguliere rechtspraak, waarbij de rechter een voor beide partijen bindende uitspraak doet. Daarnaast geschiedt mediation op basis van *vrijwilligheid*, partijen kunnen op ieder moment met de mediation stoppen zonder dat daar gevolgen aan verbonden zijn. Het derde kenmerk van mediation is dat van *vertrouwelijkheid*, partijen moeten zich vrij voelen om tijdens het mediationproces vrijuit te kunnen spreken. Door het vertrouwelijke karakter van mediation kan men open en vrij mogelijkheden exploreren, zonder dat de tegenpartij een beroep kan doen op deze informatie indien de mediation mislukt. Doordat er gewerkt wordt met de werkelijke belangen van partijen, komt men vaak tot een duurzame oplossing van het

conflict. Het doel van mediation is om tot een win-win situatie voor beide partijen te komen in plaats van een win-verlies situatie, zoals bij rechtspraak.

1.1.4 Mediation en professionalisering

De opkomst van mediation als alternatief voor de rechtspraak, het groeiende aantal mediators en de hoge werkdruk bij de Nederlandse rechtbanken hebben ertoe geleid dat de overheid mediation wil bevorderen. Voordat tot bevordering van mediation overgegaan kan worden, wil het huidige demissionaire kabinet dat de beroepsgroep gaat professionaliseren. Met name de kwaliteit van mediation is onderdeel van discussie. Doordat 'mediator' geen beschermde titel is, kan iedereen zich immers mediator noemen. Daarnaast werken veel mediators zelfstandig en zijn zij niet gebonden aan richtlijnen of protocollen. De verschillende koepelorganisaties en beroepsverenigingen hebben verschillende achtergronden, en op sommige punten ook verschillende kwaliteitseisen (Opstelten, 2011).

Het toekennen van het verschoningsrecht is een grote zorg van het kabinet (Opstelten, 2011). Het verschoningsrecht betekent dat voor de mediator geheimhoudingsplicht geldt. 'Wanneer een rechter uiteindelijk toch een uitspraak moet doen in een geschil, moeten partijen en mediators ervan op aan kunnen dat wat in de mediation vertrouwelijk is gedeeld, via het verschoningsrecht ook vertrouwelijk blijft. Op het verschoningsrecht kan geen beroep worden gedaan wanneer een getuigenis van een mediator nodig is om dwingende redenen van openbare orde, of, wanneer openbaarmaking van de inhoud van de via mediation bereikte vaststellingsovereenkomst noodzakelijk is voor de uitvoering of de tenuitvoerlegging hiervan' (Opstelten, 2011). De Tweede Kamer heeft hierover haar zorgen uitgesproken en is van mening dat het verschoningsrecht alleen moet worden voorbehouden aan een gekwalificeerde groep van beroepsbeoefenaren. De zorgen over het verschoningsrecht en de verschillende kwaliteitseisen van de beroepsverenigingen en koepelorganisaties hebben er onder andere toe geleid dat demissionair minister Opstelten van Veiligheid en Justitie de kwaliteit van mediation wil borgen (Opstelten, 2011).

Op 23 december 2011 presenteerde minister Opstelten een brief over borging van de kwaliteit van mediation aan de Tweede Kamer. "De groep van mediators is nog niet duidelijk gedefinieerd en kent nog geen uniforme zelfregulering. De professionalisering van de beroepsgroep is nog niet uitgekristalliseerd" (Opstelten, 2011). Net als bij de beroepsgroep van leraren moet er ook voor mediators een register worden ingericht, waar mediators zich alleen kunnen inschrijven als zij aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen. Door eisen te stellen aan onder meer de afbakening van de beroepsgroep, opleiding en voorwaarden tot inschrijving in het register moet er een wettelijke regulering van het beroep van mediator tot

stand komen. Dit heeft een professionaliseringsdiscussie op gang gebracht. Hoe kan de beroepsgroep van mediators nu het beste professionaliseren? Beroepsverenigingen willen zich actief mengen in de discussie over professionalisering. De Vereniging Mediators Noord-Holland (VMNH) heeft de volgende opdracht geformuleerd om te onderzoeken hoe zij het beste aan kunnen sluiten bij deze ontwikkeling.

“Hoe kunnen wij als beroepsvereniging (VMNH) invulling geven aan de professionalisering van de beroepsgroep en daarbij de kwaliteit van de mediators zoveel mogelijk borgen?”

Om antwoord te geven op deze vraag is literatuur geraadpleegd over professionalisering. Hieronder zal vanuit sociologische literatuur uiteen worden gezet hoe professionalisering en professie als begrip worden omschreven en zal nader worden gespecificeerd welke definities er voor deze scriptie zullen worden aangehouden.

1.1.5 Professionalisering en professie als sociologisch begrip

Professionaliseren is een breed begrip en kan voor iedere beroepsgroep wat anders betekenen. ‘Het woord professionaliseren kent zoveel connotaties, complexiteit en nuances, dat het praktisch zijn waarde verloren heeft omdat het zo breed gebruikt wordt’ (Swick, 2000, p. 612). Ook binnen wetenschappelijke disciplines bestaan er verschillende opvattingen over professionaliseren. Om professionalisering te begrijpen is het noodzakelijk om ook te begrijpen wat er onder *professie* verstaan wordt (Swick, 2000, p. 612). Professionalisering en professie zijn als begrippen immers nauw met elkaar verbonden. Maar wat is een professie en wat is professionalisering precies? Binnen de (beroepen) sociologie bestaan er twee stromingen met verschillende opvattingen over deze begrippen: het functionalisme en het interactionisme. Ik zal beide opvattingen kort bespreken.

Functionalisme

In functionalisme staat de vraag centraal wat nu een ‘echte’ professie is en wat een non-professie is. Voor de functionalisten vervullen professies een wezenlijke functie: het creëren en in stand houden van de sociale en morele cohesie van het sociale systeem (Van den Brink, et al., 2011). Door de toenemende individualisering kunnen de staat, werk en gezin niet meer voor voldoende sociale cohesie zorgen. Professies vormen de schakel tussen de staat, de markt en het gezin en zorgen op die manier voor morele binding. Over criteria waar een professie nu precies aan moet voldoen is men het binnen de functionalistische stroming nooit eens geworden. Toch bestaat er enige consensus over wat een professie precies inhoudt (Van den Brink et al., 2011, p. 66.):

- *Professies vormen gemeenschappen die zich verenigen rondom dezelfde waarden en dezelfde 'dienstenethiek'; men aanvaardt een gemeenschappelijke morele code.*
- *De professie ontleent zijn/ haar gezag aan wetenschappelijke kennis en niet uitsluitend praktische kennis. Het gaat om competenties, die technisch en wetenschappelijk gefundeerd zijn.*

Een belangrijke vertegenwoordiger van de functionalistische stroming is de socioloog Talcott Parsons (1902-1979). Parsons (1939) stelt dat de moderne samenleving steeds complexer is geworden. Daarmee worden de problemen van de samenleving ook ingewikkelder. De oplossing van deze problemen ligt in de gespecialiseerde kennis van professionals.

"Professionalisering van beroepsmatig handelen is een functionele vereiste voor de moderne samenleving" (Van Houten, 2006, p. 18). De transitie van beroep tot professie was voor Parsons de belangrijkste stap naar professionalisering. Sociologen zouden kunnen bijdragen aan deze transitie door wetmatigheden te ontdekken in de manier waarop de oudste en meest prestigieuze beroepen worden erkend als moderne professies (Van den Brink et al., 2011). Parsons definieert professionalisering als volgt (Van den Brink et al., 2011, p. 64):

- *'Professionalisering is het historische proces waardoor een beroep een professie wordt omdat zij zich een universitaire studie aanmeet. De universitaire studie transformeert de empirische kennis (ontwikkeld in praktijkervaring) in wetenschappelijke kennis. Deze gespecialiseerde opleiding dient om regels van de professie over te dragen en te reproduceren en slaagt daarin door deze met behulp van wetenschappelijke kennis te rechtvaardigen'.*

Kortom: een professie is een beroep met bepaalde kenmerken, zoals het gebruik maken van theoretische kennis en aangesloten zijn bij een beroepsvereniging. Aan professionaliseren ligt volgens de functionalistische stroming vooral een universitaire studie ten grondslag.

Interactionisme

In de interactionistische stroming verwijt men de functionalisten dat zij de ideologie van de heersende prestigieuze professies herformuleerden tot algemene, ideale eigenschappen van 'de professie' (Van den Brink et al., 2011). Het interactionisme legt meer de nadruk op verschillen en pluralisme, zo geloven zij dat er geen 'universeel' model van een professie bestaat. De interactionistische stroming geeft dus geen definitie voor professie of professionalisering en stellen: 'Het is niet belangrijk om een harde lijn te trekken tussen een professie en beroep. In plaats daarvan moet men deze begrippen zien als dezelfde sociale krachten met dezelfde kenmerken' (Evetts, 2001). De socioloog en interactionist Eliot

Freidson is het eens met Parsons in het opzicht dat er in een complexe, postindustriële samenleving, gespecialiseerde kennis nodig is om problemen op te lossen (Van den Brink et al., 2011). Zo heeft Freidson (1970) een ideaaltype van professionalisering opgesteld, waarbij hij ingaat op de kenmerken van professionalisering. Volgens Freidson (1970) wordt professionalisering gedefinieerd als:

- *'Een systematische, theoretische en praktische fundering van het professionele handelen. Zo is er een wetenschappelijke beroepsopleiding en een beroepsvereniging, waarbij het lidmaatschap vereist is voor beroepsuitoefening. Deze beroepsvereniging heeft een beroepscode en een schorsingsbevoegdheid en het beroep is wettelijk beschermd, waardoor derden de titel niet mogen dragen'* (Van Houten, 2006, p. 18).

Niet alleen in de sociologie is men al jaren in debat over wat professionaliseren of een professie is. Ook binnen de medische wetenschap is men (nog) niet tot een eenduidige definitie gekomen (Swick, 2000). Het begrip 'professionaliseren' is een containerbegrip geworden en bestaat er geen definitie die voor alle verschillende beroepsgroepen toereikend is. Het is daarom van belang duidelijk te omschrijven wat er in deze scriptie onder professionaliseren verstaan wordt. Voor deze scriptie zal de definitie van Van Dam & Vlaar (2007, p. 1) worden aangehouden:

- *'Professionalisering is een continu en dynamisch proces dat gericht is op het uitdiepen en verbeteren van het beroep en op het verbeteren van de werkzaamheden'* (Van Dam & Vlaar, 2007).

Door het aanhouden van juist deze definitie wordt er afstand genomen van meer eenzijdige definities, welke professionaliseren uiteenleggen in termen van individuele ontwikkeling of definities die louter de wetenschappelijke opleiding als basis voor professionaliseren zien. Volgens Kwakman (2003) speelt professionalisering zich af op zowel het niveau van het individu als op dat van het beroep zelf. De professionalisering van het beroep is te kenmerken als de transformatie van het beroep tot een professie (Kwakman, 2003). Berger & Stevens (2011) omschrijven deze transformatie niet alleen als gefundeerd op wetenschappelijke kennis of een gezamenlijke morele code zoals de functionaristen, maar als 'de afbakening van het terrein waarin men werkzaam is, deskundig op is en op kan worden aangesproken'. Berger & Stevens (2011, p. 1) noemen het maken van een beroep tot een professie de *positionele component* van professionalisering en definiëren deze als volgt:

- *‘Professionals proberen de positie van hun beroep te versterken en maken hun bijzondere deskundigheid inzichtelijk’.*

In de beroepsociologie ziet men het worden van een beroep tot een professie als wezenlijk onderdeel van professionaliseren. Over het algemeen wordt aangenomen dat aan een professie een wetenschappelijke opleiding ten grondslag ligt en men in staat is op basis van kennis en expertise zelfstandig kan opereren. Dit vormt de basis voor verdere professionalisering van de beroepsgroep.

1.1.6 Evidence-based werken als belangrijke voorwaarde voor professionalisering

Er is steeds meer behoefte aan de onderbouwing van de professionele effectiviteit van professionals in verschillende beroepsgroepen waar de bewijsvoering tot nog toe vooral zacht is. De steeds toenemende vraag aan professionals naar de effecten van hun handelen zorgt ervoor dat beroepsgroepen zich steeds meer moeten legitimeren (Potting et al., 2010). Als beroepsgroep wil men ervoor zorgen dat de inzet van professionals aantoonbaar efficiënt en doelmatig is. Het werken op basis van evidence-based practice (hierna EBP) lijkt de methode te zijn die hiervoor de meeste handvatten geeft.

EBP is het gebruiken van methoden of feiten die wetenschappelijk zijn bewezen. Door evidence-based te werken kan men op basis van wetenschappelijke inzichten bepalen welke interventies het beste effect hebben. Niet alleen helpt EBP om een keuze uit de beste beschikbare wetenschappelijke inzichten te maken, het is ook noodzakelijk om de geschiktheid van interventies te evalueren. Het zorgt ervoor dat men kan leren van de praktijk, wat werkt voor wie en in welke omstandigheden?

EPB is voortgekomen uit evidence-based medicine (EBM) en had tot doel ‘the integration of best research evidence with clinical expertise and patient values’ te stimuleren (Straus et al., 2005, p. 1). In de medische wereld is EBM de standaard geworden voor behandeling. Het fenomeen van EBM verspreidde zich al snel naar andere beroepssectoren en werd vervolgens EBP genoemd (Van der Zwet et al., 2011).

EBP kent een ‘smalle’ en een ‘brede’ definitie waarbij de brede definitie beter past bij de sociale professies. De smalle invulling gaat uit van procedurele richtlijnen die zijn afgeleid van wetenschappelijke kennis. ‘Er wordt van uitgegaan dat de smalle richtlijnen in elke situatie toepasbaar zijn en dat de invloed van de context van de interventie onder controle gehouden kan worden. Vooral experimenteel onderzoek (met toevallig samengestelde experimentele en controlegroepen) kan volgens deze smalle visie zulke procedurele kennis opleveren’ (Hermans, 2005, p. 6). Maar juist voor de sociale professies is het lastig om de

context onder controle te houden en voor een sociaal probleem een perfect wetenschappelijk antwoord te formuleren. De brede definitie erkend dit en benadrukt het integreren van onderzoeksresultaten omtrent de effecten van sociale interventies, professionele expertise of praktijkkennis en verwachtingen en behoeften van de cliënt. Voor deze scriptie over wetenschapsgebruik in de werkpraktijk van de mediator zal dan ook de brede definitie van EBP van McNeece & Thyer (2004) worden aangehouden bestaande uit drie kernelementen:

- *'Evidence-based practice is the integration of the best research evidence with clinical expertise and client values in making practice decisions':*
 - a)** *research evidence: relevant research from basic and applied scientific investigation, intervention research about outcomes and assessment measures;*
 - b)** *clinical expertise: the ability to use education, interpersonal skills and past experience to assess client functioning, environmental factors and to understand client values and preferences;*
 - c)** *client values: unique preferences, concerns and expectations of the client and which must be integrated into practice decisions if they are to serve the client (McNeece & Thyer, 2004)*

De definitie van (McNeece & Thyer, 2004) betekent dat evidence-based kennis niet strikt als de directe invloed van wetenschap op beleid moet worden gezien. De relatie ligt genuanceerder, enerzijds moeten wetenschappers vragen durven stellen die de ogen van beleidsmakers helpen openen, anderzijds moeten beleidsmakers open staan voor kritische bedenkingen (Burssens, 2007, p. 5). EBP betekent dat een professional vanuit een praktijkprobleem op zoek gaat naar het beste beschikbare bewijs op basis van onderzoek. Op deze manier is er dus al sprake van een wisselwerking tussen de eigen praktijkkennis en de resultaten uit onderzoek, zodat meer theoretische kennis wordt geïntegreerd met ervaringskennis (Smeijsters, 2009).

1.1.7 Werken volgens wetenschappelijke inzichten in Nederland

Ondanks dat evidence-based werken de kwaliteit en effectiviteit van de dienstverlening kan verbeteren, toont onderzoek aan dat er bijvoorbeeld in de sociale sector in Nederland nog weinig mee gewerkt wordt (Garretsen et al., 2003). Hetzelfde geldt voor de discipline Human Resources Management (HRM), er wordt nog amper gebruikt gemaakt van bewezen methodieken die verkregen zijn op basis van wetenschappelijk onderzoek (Vermeren & Speelman, 2010). Hoe komt het dat professionals kennelijk zo weinig evidence-based werken? Juist voor beroepen waarbij de roep om professionalisering groot is, beantwoordt

men nog nauwelijks aan deze vraag. Het onderzoek van Van der Zwet et al. (2011) probeert een antwoord te vinden op de vraag waarom de sociale sector in Nederland nog nauwelijks pogingen onderneemt tot evidence-based werken.

Allereerst bestaan er een aantal misvattingen over EBP. Zo bestaat er volgens Van der Zwet et al. (2011) de opvatting dat aan EBP puur experimenteel effectonderzoek ten grondslag zou liggen en dit onmogelijk toepasbaar is bij sociale interventies. Maar EPB is het op zoek gaan naar het 'best beschikbare wetenschappelijke bewijs' en is dus ook op niet-experimenteel of kwalitatief onderzoek toepasbaar. Daarnaast zou het de professionele autonomie aantasten omdat het de rol van de professional in het beslismoment naar de achtergrond zou verplaatsen. Deze misvatting komt volgens Van der Zwet et al. (2011) voort uit het hanteren van de smalle definitie van EBP, want de bredere definitie zou juist de expertise van de professional en voorkeuren van de cliënt meewegen. In dit onderzoek concluderen zij ook dat het tekort aan onderzoeksvaardigheden voor een groot deel verklaart waarom men in de sociale sector in Nederland weinig evidence-based handelt. De opleiding tot sociaal werker is een hbo-opleiding waar studenten in beperkte mate onderzoekskennis en vaardigheden opdoen. Daarnaast zien sociale professionals EBP als niet noodzakelijk voor de uitvoering van het werk omdat zij toch 'goed werk doen'. Organisatorische oorzaken lijken ook van invloed te zijn, organisaties hebben simpelweg geen budget om aan onderzoek te besteden of zij worden gehinderd door allerlei wettelijke barrières. De laatste verklaring die Van der Zwet et al. (2011) geven is de wijze waarop er over EBP binnen organisaties gecommuniceerd wordt. Door de smalle definitie te hanteren (handelen alleen op wetenschappelijk effectonderzoek baseren) lijkt evidence-based werken een puur theoretische discussie te worden. Academics discussiëren over de vraag waarom het ene wetenschappelijk onderzoek nu betere resultaten geeft dan het andere onderzoek.

Hetzelfde proces lijkt zich binnen de HRM- sector te voltrekken. De wetenschappelijke informatie is versnipperd over honderden tijdschriften, landelijke databanken en de discussie over welke interventies het beste effect hebben verliest al snel zijn praktische waarde. Op deze manier raken wetenschap en praktijk verder van elkaar verwijderd. De kloof tussen wetenschap en praktijk wordt tevens vergroot door het vakjargon dat wetenschappers gebruiken. Voor de professional wordt het zoeken naar het 'best beschikbare wetenschappelijke bewijs' een uiterst intensieve, tijdrovende en intellectuele inspanning (Vermeren & Speelman, 2010). Evidence-based werken heeft in de sociale en HRM-sector nog nauwelijks invulling gekregen. Of dit ook voor andere sectoren geldt, is vanuit de literatuur vooralsnog lastig vast te stellen. Evidence-based werken is een rationele manier van beslissingen nemen en zal daarom niet ieder bedrijf en/of iedere beroepsgroep

aanspreken. Het laat immers geen ruimte voor beslissingen gebaseerd op macht of gewoonte.

Er is meer kritiek die kan verklaren waarom er in Nederland nog nauwelijks met EBP gewerkt wordt. Zo zou EPB voornamelijk over de effectiviteit van de methode en niet over de patiënt of cliënt gaan. Sommige professionals pleiten er zelfs voor om het 'persoonlijke element' helemaal weg te laten zodat de objectiviteit van EBP beter gegarandeerd kan worden (Potting et al., 2010). Een voorwaarde voor EBP is uiteraard wel dat er ook wetenschappelijk bewijs kan worden geraadpleegd. Er is lang niet voor alle interventies onderzoek beschikbaar. De vraag is echter zodra er wel onderzoek beschikbaar is: hoe betrouwbaar is dit onderzoek en is het daadwerkelijk bewijs voor effectiviteit? De volgende belemmerende factor voor EBP gebruik is dat het wetenschappelijke bewijs in onderzoeken dusdanig generiek is dat het moeilijk naar de individuele situatie van de patiënt kan worden vertaald. Onderzoek naar de effectiviteit van een specifieke interventie doet vaak geen recht aan de complexe sociale werkelijkheid. Zodra een cliënt meerdere problemen heeft is EBP moeilijk toepasbaar omdat de verschillende problemen veelal niet in hun onderlinge samenhang zijn onderzocht (Hermans, 2005).

Desondanks groeit de aandacht voor EBP omdat men zich steeds meer gaat realiseren dat er (onnodige) kosten bespaard kunnen worden (Pfeffer & Sutton, 2011). In tijden van economische recessie is dit voor bedrijven en de politiek een belangrijk argument. Tegenwoordig wordt (vooral in de sociale sector) het niet werken volgens EBP gezien als een minder professionele manier van werken (Steyaert et al, 2010). Daarnaast wordt EBP gezien als de beste manier waarop een beroepsgroep zijn legitimiteit kan aantonen en tegemoet kan komen aan de kwaliteitseisen die professionaliseren met zich meebrengt. Deze argumenten geven richting aan de vraag van de VMNH hoe zij invulling kunnen geven aan verdere professionalisering van de beroepsgroep en hoe zij daarbij de kwaliteit van mediation kunnen borgen.

1.2 Probleemstelling

Uit de literatuur over professionalisering van andere beroepsgroepen blijkt dat professionaliseren het beste gebaseerd kan worden op evidence-based werken (Potting et al., 2010). Het gaat daarbij om kennis van methoden, technieken en instrumenten waarvan de effectiviteit wetenschappelijk is bewezen. Hierdoor weten professionals wat ‘werkt’, maar ook wat niet werkt en ontstaat een solide basis voor verdere professionalisering (Van Dam & Vlaar, 2007).

Mijn veronderstelling is dan ook dat werken op basis van wetenschappelijke inzichten de beroepsgroep van mediators verder kan helpen in het professionaliseringsproces. Werken op basis van EBP helpt om de kwaliteit van de werkwijze van mediation te verhogen. Dit leidt tot de vraag op welke wijze mediators gebruik maken van EPB. Het is daarbij niet zozeer interessant om te kijken óf mediators gebruiken maken van EBP, maar vooral hóe de mediationpraktijk gebruikt maakt van wetenschappelijke kennis. Op welke manier wordt wetenschappelijke kennis door de mediators begrepen?

In deze studie wil ik onderzoeken waarom en op welke manier er met wetenschappelijke inzichten door de mediationpraktijk gewerkt wordt. Mijn centrale vraagstelling is als volgt geformuleerd:

‘Op welke wijze wordt er binnen het praktijkveld van de mediator gebruikt gemaakt van evidence-based kennis en hoe is dit te begrijpen?’

Deze vraag zal in het theoretische kader voortvloeiend uit het vertalingsmodel van Snel (1996) uiteengelegd worden in drie deelvragen.

1.3 Relevantie

1.3.1 Maatschappelijke relevantie

Voor mediation geldt dat het een professie in ontwikkeling is met een enorm marktpotentieel (Baarsma, 2011). Volgens het SEO Economisch onderzoek zijn er in 2011 ongeveer 300.000 zaken geschikt voor mediation. Op dit moment doen mediators gemiddeld 11 mediations per jaar, maar dit aantal groeit gestaag. Het slagingspercentage van mediation ligt in vergelijking met andere vormen van geschilbeslechting hoog met 60%. Dit komt vooral doordat er met mediation door de partijen zelf overeenstemming wordt bereikt en niet alleen het geschil (symptoom), maar juist het onderliggende conflict (het probleem) wordt opgelost. Hierdoor wordt in de meeste gevallen voorkomen dat er na enige tijd weer een probleem ontstaat, door mediation worden problemen structureel opgelost. Het kabinet heeft zich voorgenomen in 2012 de griffierechten te verhogen, waardoor er naar verwachting veel mensen minder snel naar de rechtbank zullen stappen. Mediation zal in kunnen springen op deze ontwikkeling en een alternatief kunnen bieden, mede omdat de kosten voor mediation niet zullen worden verhoogd. Door mediation als aantrekkelijk alternatief naast rechtspraak te bevorderen zal het aantal zaken bij de rechtbanken afnemen en dit zal tot gevolg hebben dat doorlooptijden van de rechtbanken af zullen nemen. Hierdoor draagt mediation bij aan een effectiever ingericht rechtsbestel, waar burgers meer in de gelegenheid worden gesteld om zelf bij te dragen aan de oplossing van het conflict.

Deze scriptie tracht bij te dragen aan de professionalisering van de beroepsgroep van mediators. Door professionalisering moet de kwaliteit en transparantie van de mediator duidelijker worden voor de beroepsgroep zelf, maar zeker ook voor haar cliënten. Het gebrek aan transparantie van de mediator vormt een belemmerende factor voor mediation, het is niet direct duidelijk wie een goede mediator is en waarom (Baarsma, 2011).

Door te onderzoeken welke ervaringen en ideeën er binnen de beroepsgroep leven ten aanzien van evidence-based werken tracht ik een bijdrage te leveren aan de verbetering van de kwaliteit van mediation.

1.3.2 Wetenschappelijke relevantie

In de wetenschappelijke literatuur is er zeer weinig geschreven over mediation in Nederland. Er zijn wel praktijkgestuurde onderzoeken en/of effectevaluaties gepubliceerd. De meest recente onderzoeken betreffen voornamelijk onderzoek naar het marktpotentieel van mediation of de samenstelling van de beroepsgroep zelf. Zo heeft het Nederlands Mediation Instituut (NMI) in 2011 opdracht gegeven om te onderzoeken wie de mediators in hun ledenbestand eigenlijk zijn. Welke werkzaamheden doen zij naast mediation, hoeveel mediations begeleiden zij en in welke sector (familie, arbeid, overheid) zijn zij werkzaam? In oktober 2011 verscheen er een evaluatie van de pilot 'Mediation naast strafrecht' waarbij men een effectevaluatie heeft uitgevoerd naar het herstellen van de schade en het leed van het slachtoffer. De rechtbank Amsterdam creëerde de mogelijkheid voor slachtoffers en daders om met elkaar in gesprek te gaan. De conclusies van beide rapporten zijn zeer positief over mediation, er is een groot potentieel marktaandeel en de methode van mediation is een zeer aantrekkelijk alternatief voor de traditionele rechtspraak. Nederland bevindt zich in de introductiefase wat betreft de vraag naar mediation (Baarsma, 2011). Dit lijkt ook voor wetenschappelijke onderzoek naar mediation te gelden. Men is nog bezig te definiëren hoe de beroepsgroep eruit ziet en welke verwachtingen mediation waar kan maken.

Evidence-based werken is in de wetenschappelijke literatuur in Nederland tevens weinig onderwerp van onderzoek. Alhoewel in Nederland de afgelopen tien jaar veel gediscussieerd en geschreven is over evidence-based werken, is er nog nauwelijks onderzoek gedaan naar de ervaringen en omgang met evidence-based werken op de werkvloer (Van der Zwet et al., 2011). Deze scriptie zal onderzoeken in hoeverre en op welke manier wetenschappelijke inzichten (EBP) worden gebruikt in het praktijkveld van de mediator. Op deze manier worden twee onderwerpen waarover weinig wetenschappelijke kennis bestaat in deze scriptie samen gebracht.

2. Theoretisch kader

In dit theoretische hoofdstuk zullen verschillende benaderingen over professionaliseren uiteengezet worden. Allereerst wordt de professionalisering van beroepsgroepen besproken en de professionalisering van de individuele professional. Vervolgens zal de relatie tussen de wetenschap en de praktijk worden besproken aan de hand van drie modellen uit het werk van Snel (1996). Hierna zal het vertalingsmodel aan de orde komen en hieruit zullen de drie deelvragen voortvloeien.

2.1 Professionalisering van beroepsgroepen: afbakening van het werkterrein

Er zijn twee niveaus waarop professionalisering zich af kan spelen, professionalisering van een gehele beroepsgroep en dat van de individuele professional (Sparkes, 2002). Het proces van professionalisering van een beroepsgroep werkt het beste als de beroepskennis 'verklaarbaar' is, sterke banden heeft met hoger onderwijs en is gefundeerd op wetenschappelijk onderzoek (Sparkes, 2002). Naast wetenschappelijke kennis wordt de wettelijke erkenning van de beroepsgroep door de overheid als belangrijke voorwaarde gezien voor professionalisering (Timmons, 2010). Volgens Larson (1977) maakt de specifieke kennis van een beroepsgroep het mogelijk om de overheid ervan te overtuigen hen wettelijk te erkennen en hen te beschermen (Timmons, 2010). Dit idee wordt verder uitgediept in het werk van Abbott (1988), hij stelt echter dat de rol van concurrerende beroepsgroepen van even groot belang is. Door naar concurrerende beroepsgroepen te kijken, is de beroepsgroep beter in staat een specifiek werkterrein af te bakenen dat gecontroleerd en gedefinieerd wordt door de professionals zelf. Abbott noemt de afbakening van het werkterrein 'professional jurisdiction'. Ook Cooper & Robson (2006) noemen het belang van afbakening in het proces van professionaliseren en stellen dat een beroep andere beroepen nodig heeft om zich te onderscheiden. Zo is beter vast te stellen waar de verschillen en overeenkomsten liggen en waar de specifieke beroepsgroep zich in kan onderscheiden. De accountant en de financieel medewerker bijvoorbeeld moeten duidelijk afbakenen waar zijn of haar werkzaamheden ophouden of beginnen. Met name in grote bedrijven waar veel beroepen naast elkaar functioneren, is de behoefte aan afbakening van werkzaamheden evident aanwezig (Cooper & Robson, 2006).

2.1.1 Positionele professionalisering

Van Dam & Vlaar (2007) benadrukken tevens het belang van het afbakenen van het terrein waarin men werkzaam is en noemen dit *positionele professionalisering*. Centraal staat dat de beroepsgroep deskundig is op een bepaald terrein en hierop kan worden aangesproken. Dit wordt ook wel het deskundigheidsdomein genoemd. Het deskundigheidsdomein wordt vaak aangeduid als een duidelijk omschreven 'body of knowledge and skills'. Volgens Welsh (2005) betreft dit beroepskennis waarover tussen de leden van de beroepsgroep overeenstemming bestaat. 'The body of knowledge and skills' wordt aangeduid als basale beroepskennis die zij gemeenschappelijk hebben en samen delen. Deze kennis verbindt de leden van de beroepsgroep, ligt ten grondslag aan hun functioneren in de praktijk en de beroepsstandaard voor de professie is erop gebaseerd (Welsh, 2005). Van Dam & Vlaar (2007, p. 3) omschrijven het deskundigheidsdomein als 'de beschikbaarheid van goed overdraagbare theoretische kennis en praktisch toepasbare methoden, instrumenten en technieken en kennis over de effectiviteit binnen een specifiek werkveld'. Hierdoor weten professionals welke mechanismen een werkende kracht uitoefenen. Deze beroepsspecifieke kennis over effectiviteit is dus sterk verbonden met het evidence-based werken. Op deze manier ontstaat er een solide basis voor verdere professionalisering (Van Dam & Vlaar, 2007).

Zodra duidelijk is omschreven wat een beroepsgroep precies onder het deskundigheidsdomein verstaat, is het van belang dat dit deskundigheidsdomein wordt geclaimd en maatschappelijk erkend (Van Dam & Vlaar, 2007). Maatschappelijke erkenning bereikt men voor een belangrijk deel door erkenning van het deskundigheidsdomein door de overheid (Timmons, 2010). De overheid kan beroepsgroepen wettelijke licenties verschaffen of zoals in het geval van mediation, het verschoningsrecht toekennen. Erkenning van het deskundigheidsdomein kan echter ook door het vastleggen van competentieprofielen. In deze competentieprofielen staan de taken en competenties waarover de professional moet beschikken omschreven. Voor mediators bestaat er ook zo'n competentieprofiel, bestaande uit kennis, persoonlijke kwaliteiten, vaardigheden en beroepshouding (Brenninkmeijer, 2009, p. 302). Het competentieprofiel van de mediator is uitgewerkt in de kennis- en vaardighedentoets en vormt op die manier het uitgangspunt voor de persoonscertificering. De competentieprofielen maken aan de opleidingen duidelijk voor welk werk ze de toekomstige professionals moeten opleiden (Van Dam & Vlaar, 2007). Daarnaast draagt de erkenning van beroepscompetenties door werkgevers en beroepsverenigingen bij aan de versteviging van de identiteit van de professionals en zo aan professionalisering (Berger & Stevens, 2011).

2.2 Professionalisering van de individuele professional: professionele autonomie

Op het niveau van het individu spelen twee vormen van professionalisering een rol: professionele autonomie en inhoudelijk professionaliseren. De professional handelt autonoom zodra er naar eigen inzicht kan worden bepaald welke manier van handelen het beste is, professionele autonomie betreft het omgaan met zelfstandigheid en vrijheid (Berger & Stevens, 2011). De component van autonomie is het streven van professionals naar een werksituatie waarin ze eigen beslissingen kunnen nemen. In tegenstelling tot veel andere auteurs, stelt Van der Laan (2007) juist dat het werken met protocollen de autonomie van de professionals bevordert. Door protocollen wordt professionals (soms stap voor stap) uitgelegd welke handelingen zij moeten plegen in welke situatie, zodat het protocol houvast biedt en de zelfstandigheid en zelfverzekerdheid bevordert. De professional kan dus zelfstandig beslissingen nemen zonder hiervoor afstemming te zoeken met anderen. Autonomie werkt dan ook prima zolang een professional niet samen hoeft te werken met anderen. Professionals zijn liever niet afhankelijk van anderen (Van Delden, 1992). Dit komt deels doordat professionals graag hun individuele kennis en ervaring voor zichzelf houden, dit maakt hen namelijk waardevol en uniek. Daarnaast profileren professionals zich het liefst als eigenzinnige 'einzelfgangers'. Professionele eigenwijsheid gaat daarom moeilijk samen met afhankelijkheid van anderen (Beernink, 2007).

2.2.1 Inhoudelijk professionaliseren

Onder inhoudelijk professionaliseren verstaat men het bijhouden van vakkennis en leren van nieuwe methoden zodat professioneel handelen in het gehele sector bevorderd wordt (Berger & Stevens, 2011). Er bestaat niet zoiets als een kwalificatie voor het leven, een professional moet zijn vaardigheden en kennis constant bijhouden om competent in zijn of haar vak te blijven. Voor een groot deel werkt inhoudelijk professionaliseren zelfregulerend, maar de overheid kan regels introduceren die constante bijscholing verzekeren (Neal & Morgan, 2000). Professioneel handelen dient te steunen op evidence-based kennis, welke binnen een geformaliseerde opleiding wordt verworven (Berger & Stevens, 2011). In Nederland is constante bijscholing al voor verschillende beroepsgroepen wettelijk vastgelegd, zoals bijvoorbeeld voor advocaten en mediators. Voor de beroepsgroep van mediators is het zo dat (indien zij de titel van NMI-mediator voeren) zij 48 permanente educatie punten (PE-punten) in drie jaar moeten behalen. Deze PE-punten zijn te behalen door aan activiteiten deel te nemen (o.a. vakkennis, intervisie) die de kennis en vaardigheden van de mediator vergroten, verbreden of onderhouden. Indien blijkt dat een mediator onvoldoende punten heeft behaald kan het NMI ertoe besluiten dat er tot sanctionering wordt overgegaan (Nederlands Mediation Instituut, 2012).

Inhoudelijk professionaliseren kan ook op de werkvloer plaatsvinden. De professional leert van wat er in de praktijk speelt. Om het lerende vermogen van professionals op de werkvloer te stimuleren wordt meestal gebruik gemaakt van reflectie, het geven en ontvangen van feedback of intervisie. Supervisie is ook een vorm van deskundigheidsbevordering, gericht op het leren uitvoeren van het beroep en ontwikkelen van competenties (Berger & Stevens, 2011). Supervisie bestaat uit het leren door zelfreflectie en integratievermogen. Integratievermogen is het vermogen om te functioneren op persoonlijk niveau in samenhang met het beroepsniveau. Wat hoort, ziet en voelt de professionals en hoe integreert hij dit in het beroep of de concrete werksituatie? Het NMI kent tevens PE-punten toe voor intervisie en supervisie. Dit werkt bevorderend voor het inhoudelijk professionaliseren van de beroepsgroep van mediators.

2.3 Evidence-based werken in de praktijk: Drie modellen

Bij de beschrijving van positioneel professionaliseren is het al aan de orde gekomen: door evidence-based te werken ontstaat er een solide basis voor verdere professionalisering (Van Dam & Vlaar, 2007). Uit het onderzoek van Garretsen et al. (2003) blijkt dat er in de sociale sector in Nederland nog nauwelijks met evidence-based kennis gewerkt wordt. Hoe is dit te verklaren, ofwel: hoe verhoudt wetenschappelijke kennis zich tot de praktijk? Ik zal nu drie modellen uit het werk van Snel (1996) bespreken met verschillende opvattingen over de relatie tussen wetenschap en praktijk.

Het eerste model is het *instrumenteel model*. Het instrumenteel model gaat kort gezegd uit van het idee dat wetenschap een strikt rationele activiteit is, die onbevangen en belangeloos streeft naar het vinden van de waarheid (Snel, 1996, p. 20). De wetenschap levert concrete oplossingen voor maatschappelijke problemen en houdt zich uitsluitend bezig met het zoeken naar adequate beleidsmiddelen. Doordat de wetenschap zich niet bezig houdt met de normatieve inhoud van maatschappelijke problemen, maar puur gericht is op het oplossen van deze problemen, wordt deze opvatting instrumenteel genoemd. Het instrumentele model is nauw verbonden aan het 'standaardbeeld' van de wetenschap. Volgens dit standaardbeeld worden wetenschappelijke inzichten geformuleerd in de vorm van op ervaring of op feiten gefundeerde theorieën (Leezenberg & de Vries, 2007, p. 31). Zulke theorieën bevatten wetten die relaties tussen meetbare grootheden oftewel empirische regulariteiten specificeren. Het standaardbeeld van de wetenschap rechtvaardigt wetenschappelijke theorieën doordat zij, binnen de grenzen van nauwkeurigheid die men mag verwachten, met de feiten overeenstemmen (Leezenberg & de Vries, 2007, p. 31). Hierdoor biedt het instrumenteel model niet alleen een ander, maar een beter inzicht in de werkelijkheid, omdat ze aan de regels van de wetenschappelijke methode voldoet (Snel,

1996, p. 20). Evidence-based kennis zou dus direct en instrumenteel toepasbaar moeten zijn om concrete sociale problemen op te lossen. Uiteraard is er ook kritiek op het instrumenteel model, zo is het maar de vraag of men binnen de sociale wetenschap kan spreken over causale relaties en wetmatigheden. Daarnaast betekenen sociale problemen niet voor iedereen hetzelfde, het zijn sociale constructies. De manier waarop sociale problemen gedefinieerd worden kunnen nooit als een objectief gegeven worden beschouwd. Probleemdefinities worden door (politieke) waarden bepaald en niet door wetenschappelijke rationaliteit. De laatste kritiek op het instrumenteel model die ik hier zal bespreken is dat het model uitgaat van de notie dat wetenschap bruikbare kennis genereert. Het standaardbeeld van de wetenschap streeft ernaar algemene uitspraken over universele verschijnselen te doen. Het is echter zeer de vraag of dit soort kennis praktisch bruikbaar is voor de almaar veranderende praktijk. De praktijk wordt immers met unieke gevallen geconfronteerd, waardoor algemene wetmatigheden moeilijk naar de praktijk te vertalen zijn.

Het *conceptuele model* gaat niet zozeer uit van het bieden van concrete oplossingen voor sociale problemen, maar van de algemene ideeën die de sociale wetenschap de praktijk biedt. Aanhangers van het conceptuele model stellen dat het niet de individuele studies zijn die kennis genereren, maar dat juist de algemene concepten en generalisaties van verschillende studies door de praktijk worden overgenomen (Weiss & Bucuvalas, 1980, p. 263). Na verloop van tijd beïnvloeden deze algemene concepten en generalisaties hoe professionals denken en wat zij doen. De wetenschappelijke concepten sijpelen door in de professionele vakkennis en treden toe tot het eerder genoemde 'body of knowledge and skills'. Het conceptuele model verschilt van het instrumentele model in die zin dat zij erkennen dat de sociale wetenschap geen 'waardevrije' expertise is. Het gaat juist om de waarde van ideeën die professionals in staat stellen problemen opnieuw te definiëren. Snel (1996) bespreekt het werk van Schuyt (1986, p.26) die het conceptuele model beschrijft als 'wetenschappelijke beschouwingen en redeneringen vormen een hulpmiddel voor burgers om zichzelf een beeld te vormen van het reilen en zeilen van de samenleving. Het verschaft leden van de samenleving een zeker houvast'. Hoewel er volgens Snel (1996) onder sociologen veel aanhangers van het conceptuele model zijn, is er ook kritiek. Zo is het maar de vraag of sociologen inderdaad over concepten en generalisaties beschikken die verhelderend zijn voor de praktijk. Daarnaast kent het conceptuele model een uiterst positieve rol aan de wetenschap toe. Alleen de wetenschap genereert de rationele concepten waarop de samenleving zich moet baseren, dit zorgt ervoor dat het conceptuele model niet vrij is van elitaire trekjes.

Het laatste model dat de verhouding tussen de wetenschap en de praktijk beschrijft is het *machtsmodel*. Volgens dit model kent de wetenschap verschillende kanten, zo is zij enerzijds een bron van waarheidsvinding en rationaliteit, anderzijds kent de wetenschap ook zekere machts effecten. Het machtsmodel gaat uit van het idee dat wetenschappelijke kennis en expertise machtsinstrumenten vormen, hetzij om de professionele belangen van wetenschappers zelf te behartigen, hetzij om bestaande maatschappelijke belangen en machtsposities te legitimeren c.q. te ondermijnen (Snel, 1996). Centraal in het machtsmodel staat de vorm van macht die ook wel als definitiemacht wordt omschreven. Het betreft het vermogen van bepaalde actoren (professionals) om de definitie van de eigen sociale werkelijkheid tot een maatschappelijk geldige te maken (Gabriels, 1995). Definitiemacht speelt een belangrijke rol bij professionals, omdat zij door hun professionele autoriteit erin kunnen slagen anderen een bepaald beeld van zichzelf en de sociale situatie op te leggen. Critici vinden echter dat het machtsmodel de disciplinerende werking van de sociale wetenschappen overschat. Er kan niet zonder meer vanuit worden gegaan dat professionals er daadwerkelijk toe in staat zijn de sociale werkelijkheid naar hun hand te zetten.

2.4 Overeenkomsten en verschillen tussen de modellen

Het instrumentele en het conceptuele model geven ieder een ander beeld van de verhouding tussen de wetenschap en de praktijk. Hoewel ze onderling verschillen, is er één overeenkomst: ze zien de relatie van de wetenschap naar de praktijk als strikt eenzijdig. Dit geldt tevens, maar in mindere mate voor het machtsmodel. Voor het machtsmodel geldt dat professionals wetenschappelijke inzichten interpreteren, alvorens zij deze kennis in de praktijk gebruiken. Er is dus sprake van een soort 'vertaling' van wetenschappelijke kennis door professionals naar de praktijk. De verhouding tussen de professionele kennis en cliënten is wel als strikt eenzijdig te beschouwen. Snel (1996) beschouwt alle drie de modellen overigens als strikt eenzijdig. 'Wetenschappelijke kennis is de bron van maatschappelijke rationaliteit, terwijl de praktijk slechts een passieve ontvanger is van kennis en expertise' (Snel, 1996, p. 19). De praktijk is enkel de ontvanger van kennis en speelt zelf geen actieve rol in het proces van kennisverspreiding (Vos & Willems, 1989, p. 208). Snel (1996) zegt over deze modellen: 'De wetenschap spreekt, de praktijk luistert' (Snel, 1996, p. 27). De wetenschap wordt als enige bron van rationaliteit gezien, waarbij wordt vergeten dat er in de praktijk zeker ook kennis en ervaring aanwezig is. De voorgaande modellen gaan er tevens vanuit dat wetenschappelijke kennis onveranderd door de praktijk wordt opgenomen. De vraag is of dit überhaupt gebeurt en zo ja: hoe wordt wetenschappelijke kennis 'begrepen' door de praktijk? Deze vragen zijn relevant voor dit onderzoek naar wetenschapsgebruik bij mediators. De vraag óf evidence-based kennis gebruikt wordt is te eenvoudig, het is vooral interessant om te onderzoeken *hoe* evidence-based kennis in de

praktijk begrepen wordt en *hoe* ze in praktisch handelen wordt omgezet. Hoe begrijpen en gebruiken mediators evidence-based kennis in hun werkpraktijk? Het model dat ingaat op de vraag *hoe* wetenschappelijke kennis in de praktijk gebruikt wordt en ontkent dat wetenschap en praktijk twee gescheiden werelden zijn is het *vertalingsmodel*.

2.5 Het vertalingsmodel

Het vertalingsmodel kent twee centrale uitgangspunten. Zo is er ten eerste de notie dat wetenschappelijke kennis zelden onveranderd in de praktijk gebruikt wordt. Volgens Snel (1996) is er voortdurend sprake van transformatie van kennis. Buiten het wetenschappelijke veld verandert wetenschappelijke kennis omdat ze wordt ingepast binnen een al bestaand interpretatiekader. Hier ontleent dit model haar naam aan, er is sprake van een *vertaling* van de wetenschap naar de praktijk. 'Wetenschappelijke onderzoeken worden gelezen, samengevat, al dan niet goed begrepen, aan de bestaande situatie aangepast of verbeterd' (Snel, 1996, p. 37). Het tweede uitgangspunt van het vertalingsmodel is dat het de praktijkmensen zijn en niet de wetenschappers die deze vertaling uitvoeren. De mensen in de praktijk bepalen welke kennis er op welke manier gebruikt wordt. Hiermee onderscheidt dit model zich van de vorige drie modellen, het vertalingsmodel gaat niet uit van een eenzijdige, maar juist uit van een eigen dynamiek en relatieve autonomie van de praktijk ten opzichte van de wetenschap. Wetenschapsgebruikers zijn geen passieve actoren, maar zij zijn actief betrokken bij het proces van kennisverspreiding. De wetenschap genereert evidence-based kennis, vervolgens is het aan de praktijk om deze kennis in het werkveld toe te passen. De wetenschap heeft geen invloed op de manier waarop deze kennis wordt toegepast (Haller & Gerrie, 2007, p. 142). Zoals Oreskes (2004) het kernachtig omschrijft:

'We all want our views to be based on truth, and many of us look to science to provide truth. But the truth is not always convenient, and it is rarely convenient for everyone, generating incentive for manipulation and misrepresentation of information' (Oreskes, 2004, p. 369).

Dit is ook de grootste kritiek op het vertalingsmodel, de mensen in de praktijk, de politiek of andere beleidsvoerders kunnen naar eigen behoeften of belangen deze vertaling toepassen. Hierdoor kunnen wetenschappelijke bevindingen uit hun context worden gehaald, belangrijke nuances worden vergeten. Het gevaar is dat wetenschappelijke kennis die door de praktijk 'vertaald' wordt, op een verkeerde manier in de praktijk ingebed kan raken. Het vertalingsmodel biedt in essentie ook geen verklaring waarom bepaalde onderzoeksresultaten wel en andere juist niet door de praktijk worden omarmd. Sommige sociologen geven hier wel een verklaring voor, zo zou het slechts een kwestie zijn van vraag en aanbod: wetenschappelijke bevindingen moeten aansluiten bij de belangen en behoeften van de praktijk.

Het werk van Snel (1996) onderzoekt onder meer welke van de vier modellen het beste in staat is wetenschapsgebruik in de praktijk te begrijpen en te beschrijven. Snel (1996) concludeert dat uit de vier modellen het vertalingsmodel het beste de verhouding tussen theorie en praktijk weergeeft. 'Het model is genuanceerd genoeg om de complexe en vaak dubbelzinnige verhouding tussen theorie en praktijk te duiden' (Snel, 1996.p. 168). De praktijk blijkt alles behalve een passieve ontvanger van wetenschappelijke kennis en expertise te zijn. Vervolgens gaat Snel (1996) dieper in op de centrale vraag van het vertalingsmodel: hoe wordt wetenschappelijke kennis in de praktijk gebruikt en welke mechanismen liggen hieraan ten grondslag? Snel (1996) beschrijft vier mechanismen die inzicht geven in de manier waarop wetenschappelijke kennis in de praktijk begrepen en beschreven wordt.

- Selectie → Praktijkmensen nemen alleen die wetenschappelijke inzichten over die voor hun eigen behoeften of belangen van pas komen.
- Inpassen in organisatorisch patroon → Wetenschappelijke inzichten worden wel in de praktijk genoemd, maar veranderen weinig tot niets. Men heeft moeite oude werkwijzen te verlaten en nieuwe werkwijzen te ontwikkelen. Soms verandert alleen de naam van een bepaald fenomeen, maar blijft de werkwijze hetzelfde.
- Specificeren → De praktijk heeft behoefte aan specifieke kennis over unieke en eenmalige gevallen, terwijl de wetenschap ernaar streeft universele, algemeen geldende uitspraken te doen. Hierdoor moet wetenschappelijke kennis eerst worden getransformeerd, voordat het bruikbaar is voor de praktijk.
- Herschrijven van wetenschappelijke kennis → Gebruikers van wetenschappelijke kennis zijn zelf ook experts of beschikken over competenties waardoor zij in staat zijn wetenschappelijke onderzoeken te bekritisieren en waar nodig aan te passen aan hun eigen ervaringen en behoeften. Deze kennisgebruikers zijn in staat om aan hetzelfde onderzoek andere (voor hen gunstige) conclusies te verbinden.

Snel (1996) stelt dat de vertaling van de wetenschap naar de praktijk juist typerend is voor wetenschapsgebruik. 'Niet zelden worden wetenschappelijke ideeën en bevindingen eerst nader gespecificeerd, aan reeds bestaande organisatorische handelings- en denkpatronen aangepast of indien nodig zelfs herschreven alvorens ze in praktisch handelen worden omgezet' (Snel, 1996, p. 178). Hedendaagse wetenschapsgebruikers zijn niet zomaar kennistoepassers, maar medeproducenten van wetenschappelijke noties en bevindingen (Beck & Bonss, 1989).

In dit onderzoek zal ik bestuderen in hoeverre en op welke wijze er gebruik wordt gemaakt van evidence-based kennis in de werkpraktijk van mediation. Ik volg de conclusie van Snel (1996) dat het vertalingsmodel het beste in staat is de relatie tussen wetenschap en praktijk te beschrijven en te begrijpen. Juist omdat mediation zich in een professionaliseringsproces bevindt, streeft de beroepsgroep naar versterking van de positie van het beroep en hiervoor is het inzichtelijk maken van de bijzondere deskundigheid van de mediator noodzakelijk. Dit proces van positioneel professionaliseren speelt zich zowel op beroepsniveau als op individueel niveau af. Het is dan ook niet aannemelijk dat de beroepsgroep van mediators zich als passieve kennisontvanger opstelt, de beroepsgroep is juist vooral gebaat bij een actieve bijdrage aan het inzichtelijk maken van de deskundigheid. Hiermee vallen het instrumentele, conceptuele en machtsmodel af, aangezien zij de verhouding tussen wetenschap en praktijk als strikt eenzijdig beschouwen. Het vertalingsmodel is dan ook het beste in staat inzicht te geven in de 'black box' van evidence-based kennisgebruik bij mediators, en dat is precies wat deze studie wil onderzoeken.

2.6 Uitwerking in deelvragen van de centrale probleemstelling

Op basis van het gepresenteerde verklaringsmodel kan de algemene vraagstelling van dit onderzoek: *'Op welke wijze wordt er binnen het praktijkveld van de mediator gebruikt gemaakt van evidence-based kennis en hoe is dit te begrijpen?'* nu uiteengelegd worden in drie onderzoeksvragen:

1. *Hoe wordt evidence-based kennis over mediation 'begrepen' binnen het praktijkveld van de mediator?* Hanteren de participanten de smalle of de brede definitie van EBP?
2. *Op welke wijze komt evidence-based kennis in het praktijkveld van de mediator terecht?* Is er sprake van vertaling van evidence-based kennis over mediation in de praktijk? Gaan mediators zelf actief op naar deze kennis en zo ja; doen zij dit bijvoorbeeld via beroepsverenigingen?
3. *Op welke wijze wordt evidence-based kennis omgezet in praktisch handelen?* In hoeverre zijn de mechanismen van selectie, het inpassen binnen het organisatorisch patroon, specificeren en het herschrijven van invloed?

In het volgende hoofdstuk zet ik uiteen op welke manier ik deze vragen probeer te beantwoorden.

3. Methodologische verantwoording

3.1 Verantwoording onderzoeksmethode

Voor deze scriptie is er gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksmethode. Bij dit type onderzoek worden er technieken gebruikt die het mogelijk maken om het perspectief van de onderzochte beter te leren kennen. De taak van de onderzoeker is om dit perspectief te beschrijven en te interpreteren (Boeije, 2005). Om het gebruik van EBP in de werkwijze van de mediator te onderzoeken, is er gekozen voor semi- of halfgestructureerde interviews. Deze interviews zijn geanalyseerd volgens de gefundeerde theoriebenadering ofwel 'grounded theory' methode (Boeije, 2005). Deze vorm van kwalitatief onderzoek bestaat vaak uit een beschrijving van bepaald gedrag of een bepaalde visie in de onderzochte groep (Boeije, 2005, p. 264). Typerend voor de gefundeerde theoriebenadering is dat het afnemen van interviews als enige methode van dataverzameling gebruikt wordt. Het gebruik van deze onderzoeksmethode is met name belangrijk omdat ik met deze scriptie wil onderzoeken hoe en op welke wijze mediators gebruik maken van evidence-based kennis, en vooral hoe dit te begrijpen is. Deze vraag kan niet beantwoordt worden door een enkel aspect te beschrijven, maar juist de context van de mediation praktijk is nodig om dit te kunnen begrijpen. Dit is precies de kern van kwalitatief onderzoek: dit type onderzoek streeft ernaar de betekenissen en gedragingen van mensen te beschrijven en ze zo mogelijk te verklaren en begrijpen (Boeije, 2005, p. 261). Dit betekent echter niet dat er voor de afname van de interviews geen richting aan het onderzoek gegeven is. Voordat de interviews zijn afgenomen zijn er zogenaamde 'sensitizing concepts' vastgesteld. Dit zijn begrippen die de onderzoeker richting geven tijdens het onderzoek. Deze richtinggevende begrippen vormen de vertrekpunten voor de data-analyse. Deze sensitizing concepts sluiten aan bij het theoretische kader en in het bijzonder het vertalingsmodel. Voortvloeiend uit het vertalingsmodel van Snel (1996) zijn drie deelvragen zijn geformuleerd. Deze drie deelvragen zijn vervolgens weer in de topiclijst verwerkt. De topiclijst is als bijlage 2 terug te vinden.

Het symbolisch interactionisme vormt in deze scriptie het wetenschapstheoretische kader. Het symbolisch interactionisme vormt een tot op heden veelgebruikt theoretisch kader voor overwegend inductieve, kwalitatieve onderzoeksmethoden zoals de kwalitatieve inhoudsanalyse (Berg, 2007). Dit perspectief gaat uit van de belevingswereld van de onderzochten in plaats van vooropgezette concepten. Het symbolische interactionisme sluit daarbij aan op een belangrijk uitgangspunt van kwalitatief onderzoek: mensen geven betekenis aan hun sociale omgeving en op basis van die betekenisgeving handelen zij.

In dit onderzoek staat de belevingswereld van mediators met betrekking tot het gebruik van evidence-based kennis centraal. Deze belevingswereld is een subjectieve visie, en dat is precies wat onderzocht kan worden door het afnemen van semigestructureerde interviews. Bij het kwalitatieve interview is het voordeel dat de onderzoeker kan waarnemen (horen, zien, vragen) waardoor er maar een kleine afstand is tussen de onderzoeker en de onderzochte groep. Een ander voordeel is dat de onderzoeker kan doorvragen op onderwerpen, zodra een respondent telkens over hetzelfde onderwerp begint, is dat waarschijnlijk omdat de respondent dit belangrijk vindt (Boeije, 2005, p. 281). Het afnemen van het kwalitatieve interview kent echter ook nadelen, de onderzoeker kan tijdens het ene interview meer op een bepaald onderwerp ingaan dan tijdens een ander interview. Dit kan tot gevolg hebben dat de betrouwbaarheid van de waarnemingen beïnvloed wordt. Hierdoor is het voor andere onderzoekers moeilijk om het onderzoeksproces te repliceren en precies dezelfde uitkomsten te generen. Deze voor en nadelen zijn inherent aan de minder gestandaardiseerde wijze van dataverzameling in kwalitatief onderzoek. De nadelen kunnen echter wel worden beperkt. Zo zal ik in het onderzoeksverslag uiteen te zetten welke interpretaties door welke gegevens tot stand zijn gekomen. Hierdoor wordt de controleerbaarheid van dit onderzoek vergroot, doordat interpretaties grotendeels zijn na te gaan. Toch is de rol van de onderzoeker in kwalitatief onderzoek subjectiever dan bij kwantitatief onderzoek. De onderzoeker bepaalt immers zelf hoe een bepaald verschijnsel gemeten wordt (Boeije, 2005,p. 283).

3.2 Werving participanten

Voor dit onderzoek naar de ervaringen van mediators met evidence-based kennis is gestreefd naar een aantal van twintig participanten. Bij kwalitatief onderzoek is echter de regel dat de onderzoeker stopt zodra het punt van verzadiging of 'saturatie' is aangebroken. De onderzoeker krijgt dan op een bepaald moment tijdens de dataverzameling geen nieuwe informatie meer. Zodra de onderzoeker voldoende voorbeelden heeft van de verschijningsvormen van het onderwerp dat ze bestudeert, mag de analyse afgerond worden (Boeije, 2005, p. 270). De werving van de participanten is grotendeels via de Vereniging Mediators Noord-Holland verlopen. De leden van de VMNH zijn per mail benaderd door de voorzitter van de vereniging, Sandy Hazelhoff. Er zijn in totaal zestien VMNH-leden geïnterviewd, daarnaast zijn er vier niet-leden geïnterviewd. Er zijn voor dit onderzoek alleen praktiserende mediators geïnterviewd, er zijn geen leeftijd-, sekse- of ervaringscriteria gesteld. In dit onderzoek staat het gebruik van evidence-based kennis en professionaliseren centraal, de leeftijd of het aantal jaren dat de mediator het vak beoefend is daardoor niet relevant.

3.3 Analyseproces

De interviews zijn opgenomen op een recorder en vervolgens letterlijk uitgewerkt. De uitgewerkte interviews worden door de onderzoeker nauwkeurig gelezen en men zoekt naar thema's of categorieën (Boeije, 2005, p. 276). Het benoemen van categorieën door een of meer trefwoorden noemt men ook wel coderen. In de eerste fase van het onderzoek is er sprake van het zogenaamde *open coderen*. Hierbij worden de uitgetypte interviews uiteengehaald om de gegevensbestanden hanteerbaar te maken. In de tweede fase is er aan de hand van een nieuwe ronde van dataverzameling gekeken of de oude codes de verzamelde gegevens nog voldoende dekken en of de relevante begrippen inderdaad bepaald zijn. In deze fase worden de codes uit de eerste fase geordend, dit wordt ook wel *axiaal coderen* genoemd. In de derde en laatste fase worden verbanden gelegd tussen de belangrijkste categorieën. Bij deze vorm van analyse is er sprake van een cyclisch proces. Dit betekent dat tijdens het onderzoek de data steeds opnieuw worden geanalyseerd en hierop wordt gereflecteerd. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om de dataverzameling aan te passen aan het onderzoek en om bestaande verwachtingen te toetsen. Er is gebruik gemaakt van het analyseprogramma MAX-QDA. Door gebruik te maken van het cyclisch proces en computerprogramma's wordt de systematiek van de werkwijze vergroot. Net als bij het meten of vaststellen van een bepaald verschijnsel, speelt de onderzoeker ook bij de dataverzameling een centrale rol. De onderzoeker voorziet de onderzoeksgegevens van een bepaalde interpretatie. Om ervoor te zorgen dat waarnemingen worden gerepliceerd (betrouwbaarheid) en tussentijdse interpretaties worden getoetst in het vervolg van het onderzoek (validiteit) wisselen dataverzameling en data-analyse elkaar af.

3.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Kwalitatief onderzoek heeft een minder gestandaardiseerd karakter dan de formele methodiek in het kwantitatieve onderzoek. Dit heeft consequenties voor de betrouwbaarheid en (interne en externe) validiteit van het onderzoek.

Betrouwbaarheid heeft betrekking op de beïnvloeding van waarnemingen door toevallige fouten (Boeije, 2005). Een onderzoek is relatief betrouwbaar als dezelfde resultaten opnieuw gevonden kunnen worden aan de hand van hetzelfde meetinstrument, met andere woorden; als het onderzoek herhaalbaar is. Om het onderzoek zo betrouwbaar mogelijk te houden is het noodzakelijk om toevallige fouten zo veel mogelijk te voorkomen. Het probleem van betrouwbaarheid in kwalitatief onderzoek kan voor een groot deel worden opgelost door een topiclijst te gebruiken. Op deze manier worden in elk interview dezelfde onderwerpen behandeld, waardoor de kans op dezelfde resultaten bij herhaling van het onderzoek groter wordt. De tekstuele analyse wordt uitgevoerd aan de hand van het analyseprogramma MAX-

QDA, dit programma geeft een overzicht van alle tekst onder de thema's en codes. Hierdoor wordt het bij het axiaal coderen makkelijker om na te gaan of de gehanteerde thema's en begrippen nog steeds kloppend zijn. Daarnaast worden de onderzoeksresultaten constant met elkaar vergeleken, nieuwe data wordt naast de oude data gelegd om te kijken of er patronen of relaties te ontdekken zijn. Voor de volledigheid en om de controleerbaarheid van dit onderzoek te vergroten, is de codeboom met alle codes die aan de thema's zijn gegeven als bijlage 3 toegevoegd. De interpretaties die aan de data zijn gegeven zullen zo duidelijk mogelijk uiteengezet worden, met tot doel zo transparant en objectief mogelijk te zijn.

Bij de externe validiteit kijken we naar de generaliseerbaarheid van de onderzoeksconclusies. In de sociaalwetenschappelijke kwalitatieve methodologie speelt vooral populatievaliditeit een rol. Bij populatievaliditeit gaat het erom in hoeverre de doelgerichte steekproeftrekking een goede afspiegeling is van de werkelijkheid. Voor dit onderzoek is gebruikt gemaakt van theoretische selectie, waarbij er mediators zijn geselecteerd op basis van hun potentiële bijdrage aan de analyse. Juist omdat gebruik van evidence-based kennis in de *werkpraktijk* centraal staat, zijn er alleen praktiserende mediators geselecteerd. De meeste mediators zijn NMI-geregistreerd en om in het register te blijven, moet men minimaal drie mediations per jaar begeleiden. Hoewel niet alle participanten NMI-geregistreerd zijn, heeft de respondent met het laagste aantal per jaar nog steeds drie mediations begeleid.

Naast de externe validiteit moeten onderzoekers ook streven naar het verhogen van de interne validiteit. Doordat sommige mensen de neiging hebben zich te presenteren als mensen waar niets op aan te merken valt, geven zij sociaal wenselijke antwoorden (Boeije, 2005, p. 169). Dit heeft consequenties voor de interne validiteit. Voorafgaand aan ieder interview is dan ook duidelijke uitleg geven over de verwachtingen en bedoeling van het interview. Er is benadrukt dat de respondent vrij is om bepaalde vragen niet te beantwoorden, het interview op ieder gewenst moment af te breken en dat de resultaten geanonimiseerd zullen worden. Geen van de twintig participanten heeft echter geen antwoord op vragen gegeven of het interview afgebroken. Na het afnemen van de interviews is participanten de mogelijkheid gegeven om het verslag van het interview te valideren. Zes participanten hebben hier gebruik van gemaakt. De voorzitter van de VMNH heeft de interpretaties van de data-analyse gevalideerd. Zij heeft hierbij gekeken of de interpretaties overeenkomen met haar visie op de werkwijze. De namen van alle participanten die hebben bijgedragen aan het onderzoek worden niet vermeld en ook de gebruikte citaten zijn anoniem. Het is in het belang van het onderzoek dat mediators tijdens de interviews zoveel mogelijk vrijuit konden vertellen. Zogenaamde 'markers' (bijvoorbeeld de leeftijd van de

respondent) zijn tevens veranderd zodat herleiding naar de respondent zoveel mogelijk beperkt wordt.

3.5 Algemene kenmerken participanten

Om een zo volledig mogelijk beeld te schetsen van de onderzochte groep participanten zijn hier een aantal algemene kenmerken beschreven. Er zijn in totaal twintig mediators bereid gevonden om bij te dragen aan het onderzoek.

Sekse en leeftijd

De groep van in totaal twintig participanten bestaat uit dertien vrouwen en zeven mannen. De participanten zijn tussen de 29 en 70 jaar oud.

NMI-register

Zestien van de twintig mediators staat ingeschreven in het NMI-register. Het Nederlandse Mediation Instituut is de onafhankelijke koepelorganisatie voor mediation in Nederland. Het NMI draagt bij aan de verdere professionalisering van mediation en verzorgt de kwaliteitsborging (NMI, 2012). Om ingeschreven te staan in het NMI-register dient men te voldoen aan toetredings- en kwaliteitseisen. De zestien NMI-geregistreerde participanten hebben een erkende basisopleiding tot mediator gevolgd bij één van de door het NMI geaccrediteerde opleidingsinstituten. Het NMI kende tot 2012 twee vormen van registratie, de gecertificeerde en de geregistreerde mediators. Sinds 2012 heeft het NMI besloten geen onderscheid meer te maken tussen gecertificeerde en geregistreerde mediators. Voorheen gecertificeerde NMI-mediators hebben een assessment met goed gevolg afgelegd; voorheen geregistreerde mediators niet. Zodra men NMI-geregistreerd staat is men zichtbaar in het register voor personen en instellingen. NMI-geregistreerde mediators mogen gebruik maken van de beschermde titel 'NMI registermediator'.

Aantal jaren werkzaam als mediator en aantal mediations per jaar

De participanten die hebben meegewerkt aan het onderzoek zijn tussen de twee en zestien jaar werkzaam als mediator, met een gemiddeld aantal werkzame jaren van tien jaar. Het aantal mediations per jaar ligt tussen de drie en zeventig. Gemiddeld doen de participanten zestien mediations op jaarbasis.

Beroepsverenigingen

De meerderheid van de mediators is aangesloten bij een beroepsvereniging (17 van de 20), zoals het eerder genoemde NMI, de landelijke mediation vereniging (NMv), de vereniging Bouwmediators, de internationale beroepsvereniging IMI (International Mediation Institute) en de Vereniging Mediators Noord-Holland (VMNH).

Vooropleiding

Het beroep van mediator vraagt geen specifieke vooropleiding (hoewel sommige opleidingen minimaal een Hbo-niveau,-opleiding danwel ervaring vragen). Op dit moment bestaat er nog geen volwaardige mediationopleiding aan een universiteit of Hogeschool. Daarentegen biedt een aantal hogescholen en universiteiten wel een Master of een minor mediation aan. Dit betekent dat iedereen (ongeacht een bepaalde vereiste vooropleiding) mediator kan worden.

De twintig participanten uit dit onderzoek verschillen dan ook in vooropleiding. Hieronder (tabel 1) is schematisch weergegeven wat de studieachtergrond van de participanten is. De grootste groep zijn de mediators met een sociaal wetenschappelijke achtergrond, zoals psychologie en sociologie. Er zijn drie participanten met een achtergrond in de bètawetenschappen, zoals landbouwkunde of bouwkunde.

Tabel 1. Overzicht gevolgde vooropleiding

Vooropleiding	
Rechten	5
Sociale Wetenschappen	7
Bedrijfskunde	3
Bètawetenschappen	3
Overig	2
Totaal	20

Zelfstandig ondernemer

Het beroep van mediator wordt opvallend vaak als zelfstandig ondernemer uitgeoefend. Van de twintig mediators zijn er zestien participanten die als zelfstandige mediator werkzaam zijn. De overige vier participanten zijn verbonden aan een bedrijf waar zij mediations begeleiden. Iets minder dan de helft van de participanten (9 van de 20) heeft van mediation zijn of haar fulltime beroep gemaakt. De overige elf mediators doen naast mediation nog andere, niet aan mediation verwante werkzaamheden. Vaak komen de vaardigheden die zij hebben opgedaan als mediator van pas in de functie die zij naast mediator beoefenen.

4. EBP en de werkpraktijk van de mediator

4.1 Wat verstaat u onder EBP?

Om antwoord te krijgen op de eerste deelvraag: hoe evidence-based kennis begrepen wordt in het praktijkveld van de mediator, is er gevraagd naar bekendheid met evidence-based kennis. Hanteren de participanten de smalle of de brede definitie van EBP? Meer dan de helft van de participanten (12 van de 20) gaf aan niet of nauwelijks bekend te zijn met het begrip. Voor deze groep is er een korte toelichting op het begrip gegeven. Om de participanten zo min mogelijk te sturen is de bestond deze uitleg uit: 'het werken volgens methoden of technieken waarvan de effectiviteit is aangetoond'. Hierna werd de vraag: 'Wat verstaat u onder evidence-based kennis?' gesteld. Hier werden verschillende antwoorden op gegeven. Dat de participanten verschillende opvattingen hebben over wat EBP precies is, lijkt in overeenstemming te zijn met de bevindingen van Van der Zwet et al. (2011). 'Uit het gebrek aan duidelijkheid over de verschillende visies ontstaan misverstanden over evidence-based werken' (Van der Zwet et al., 2011, p. 67). De antwoorden van de participanten uit dit onderzoek zijn ondergebracht in drie categorieën namelijk: EBP is bewezen praktijkkennis, het is een legitimatie voor het handelen en EBP is experimenteel effectonderzoek.

A. Evidence-based practice is bewezen praktijkkennis

De helft van de participanten (10 van de 20) ziet evidence-based practice als het werken volgens bewezen praktijkkennis. Het gaat hier om kennis van methoden en technieken waarvan in de praktijk is gebleken dat het zijn effectiviteit bewezen heeft. Hier ligt dus geen wetenschappelijke kennis aan ten grondslag, men weet door ervaring dat bepaalde methoden of technieken effectief zijn. In deze categorie refereren acht participanten aan technieken, zoals herformuleren of doorvragen. Twee participanten noemen een methode van mediation, zoals faciliterende of evaluatieve mediation.

“Je krijgt op een gegeven moment je eigen manier van werken en je ziet dat dat effect heeft. Je weet dat als ik het op die manier doe, dat het aannemelijk is dat die uitkomst eruit komt”.

(Vrouw, 4 jaar mediator)

“Als ik zo hoor in mijn eigen intervisiegroepje hebben we het wel over hoe directief, of hoe terughoudend of hoe faciliterend ben je.” (Vrouw, 6 jaar mediator)

Bewezen praktijkkennis gaat uit van het idee dat de effectiviteit van interventies het beste getest kunnen in de praktijk. Zodra een interventie effectief is gebleken is de kans groot dat het bij herhaling hetzelfde effect heeft. De effectiviteit van een interventie is dus niet

aangetoond op basis van wetenschappelijk onderzoek, maar het blijkt simpelweg in de praktijk te werken.

“Wat je bijvoorbeeld wel weet, is dat als je in een negatieve modus zit en je herformuleert, je stelt ‘stel dat’ vragen, dat geeft mensen een goed gevoel. Dat is niet wetenschappelijk onderzocht, maar schijnbaar werkt het dus wel. (Vrouw, 6 jaar mediator)

B. Evidence-based practice betekent legitimatie voor het handelen

Zes van de twintig mediators antwoordde op de vraag wat men onder EBP verstaat een vorm van legitimatie voor het professionele handelen. Zes participanten geven aan dat werken volgens een wetenschappelijk bewezen methode, techniek of feit de beste basis is voor het legitimeren van beslissingen. Zij selecteren deze informatie door (vooral via internet) naar artikelen te zoeken, of te werken op basis van een theorie.

“Dat je niet maar wat doet, dat je geen losse flodders afschiet, maar op zijn minst weet wat je doet. Dat je je handelen kunt linken aan een theorie.” (Vrouw, 15 jaar mediator)

“EBP is belangrijk want het legitimeert dingen en geeft bewijs. Want ja, medicijnen moeten ook eerst getest worden voordat mensen ze gaan kopen” (Vrouw, 4 jaar mediator)

Deze categorie denkt bij EBP aan het op rationele argumenten kiezen voor een bepaalde interventie of techniek. Drie participanten zeggen hierbij te denken aan een meer of minder mate van controleerbaarheid van het handelen.

“EBP betekent dat je later uit kunt leggen waarom je een bepaalde methodiek hebt gebruikt, dat je niet zomaar wat hebt gedaan.” (Man, 6 jaar mediator)

Dit betekent echter niet dat de eigen expertise niet wordt meegenomen in het beslisproces. Alle participanten in deze groep geven aan dat de eigen ervaring tevens een rol speelt.

“Je kunt veel leren van wetenschap en van onderzoek, maar je kunt ook veel leren van de praktijk en van je eigen ervaring” (Vrouw, 15 jaar mediator).

Volgens Weiner (2012) groeit de aandacht voor het kunnen legitimeren van het handelen van mediators. Een eerlijke benadering, aldus Weiner, is gebaseerd op empirisch verifieerbare informatie en niet op ongeteste assumpties of ideeën over ‘what makes good mediation’. De opmars van de evidence-based benadering is onder andere het gevolg van externe druk vanuit de overheid, andere beroepsgroepen en vanuit financiers van mediation. Bijvoorbeeld rechtbanken die mediationprogramma’s financieren moeten de effectiviteit van

die programma's kunnen onderzoeken op basis van empirische informatie over het gedrag van de mediator en zijn tactieken (Weiner, 2012, p. 1). Als het beroep van mediator als een professie wordt gezien en steeds meer instanties mandaat geven om mediation te gebruiken, wordt de roep om legitimatie van mediation steeds luider. Mediators worden daardoor volgens Weiner (2012) geconfronteerd met epistemologische kwesties, inherent aan de steeds wijdere verspreiding van het begrip mediation.

Volgens Weiner (2012) lijkt de vraag om legitimatie vanuit de eigen beroepsgroep, overheid of instanties te komen. Het is te verwachten dat de vraag om legitimatie juist vanuit cliënten komt, aangezien er via internet steeds gemakkelijker informatie kan worden gevonden over de kwaliteit van de dienstverlening. Er is tijdens de interviews (aan alle participanten) dan ook gevraagd of cliënten deze vraag weleens stellen. Het is opvallend dat zestien participanten aangeven dat cliënten nooit vragen om legitimatie van het handelen van de mediator.

“Ik merk niet dat mensen willen weten welke methode ik gebruik, ze willen vooral dat hun probleem opgelost wordt.” (Man, 2 jaar mediator).

C. EBP is experimenteel effectonderzoek

Vier van de twintig mediators geven als antwoord op de vraag wat zij onder EBP verstaan dat zij het begrip puur als wetenschappelijk effectonderzoek zien, inclusief het gebruiken van statistieken. Zij denken aan een experimentele setting of het kwantitatief meten van verschillende variabelen. De participanten in deze groep noemen geen technieken zoals 'herformuleren' of een stroming zoals oplossingsgerichte mediation, maar zeggen bij EBP te denken aan effectonderzoek.

*“Wat ik van evidence-based practice begrijp is dat je op basis van resultaten statistieken bijhoudt waarvan je later kunt zeggen, deze methode werkt wel en deze techniek niet.”
(Vrouw, 8 jaar mediator)*

“Ik heb dan ook het voorrecht gehad om altijd te kunnen werken op grond van wetenschappelijke gegevens en die te vertalen. Helaas, bij mediation is dat niet geheel gelukt, omdat het moeilijk is omdat er zoveel variabelen zijn”. (Vrouw, 10 jaar mediator)

Het idee dat EBP experimenteel effectonderzoek is draagt bij aan de assumptie dat dit maar beperkt mogelijk is bij sociale interventies of in ieder geval vooralsnog nauwelijks beschikbaar (Van der Zwet et al, 2011). Hoewel vier participanten expliciet hebben geantwoord bij evidence-based aan experimenteel onderzoek te denken, kan deze groep

mogelijk groter zijn, aangezien de helft van de participanten aangeeft dat er naar hun idee geen wetenschappelijk onderzoek naar mediation beschikbaar is.

“Nou, als het er was zou ik er gebruik van maken, maar ik heb nog nooit van wetenschappelijk onderzoek over mediation gehoord. Volgens mij bestaat dat helemaal niet”.
(Man, 8 jaar mediator)

“Het lastige van evidence-based practice is dat situaties met elkaar te vergelijken moeten zijn. Als je situaties vergelijkbaar kunt maken en vervolgens kunt aantonen dat iets de beste methode is, graag! (Man, 2 jaar mediator)

“EBP en mediation, wat krijgen we nou? Dat is denk ik een hele primaire reactie van elke professional: evidence-based, dat kan helemaal niet! Dat roep ik nog niet, maar ik vind het wel een heel interessant vraagstuk. Bijvoorbeeld in het kader van evidence-based: als je een goede vraag stelt, maar op het verkeerde moment, is het een slechte vraag..Hoe bepaal je dan of iets een goede vraag is”? (Man, 12 jaar mediator)

Potting et al., (2010) stellen dat de hantering van de smalle definitie van EBP in het sociale veld problematisch is. ‘Sociale interventies kunnen over het algemeen niet bestudeerd worden buiten de natuurlijke context en zelfs als dit wel mogelijk is, zijn de resultaten geen goede indicaties voor effectiviteit in de echte sociale wereld’ (Potting et al., 2010, p. 10). Experimenteel effectonderzoek heeft een duidelijke start (situatie voor de interventie) en een eind (situatie na de interventie). Het is in alle sociale situaties, dus ook in mediation, moeilijk te bepalen welke situatie men als startpunt neemt om een interventie toe te passen. Juist bij mediation stapt de mediator middenin een conflictsituatie waarbij het moeilijk is vast te stellen hoe de situatie precies was voordat de interventie werd toegepast. Evidence-based werken is volgens Van der Zwet et al., (2011) echter niet afhankelijk van experimenteel onderzoek. De professional zoekt naar ‘het beste beschikbare bewijs’ en dat kan tevens bestaan uit niet-experimenteel onderzoek, kwalitatieve studies of de mening van experts.

4.1.1 Gebruik van de smalle en brede definitie van EBP

Op de vraag wat men onder evidence-based kennis verstaat hebben de participanten verschillende antwoorden gegeven. Deze antwoorden zijn na analyse geclusterd en binnen drie categorieën geplaatst. In de literatuur is veel geschreven over het gebrek aan duidelijkheid over het begrip EBP en de verschillende visies en misverstanden die daardoor ontstaan. Is dat ook zo bij de twintig mediators die hebben meegewerkt aan dit onderzoek? Het is daarom interessant om drie categorieën af te zetten tegen de smalle en de brede definitie van evidence-based kennis. Hoe luidde de brede definitie ook alweer? De brede benadering van het begrip EBP gaat uit van drie elementen: het combineert het best beschikbare wetenschappelijk bewijs met professionele expertise en met de voorkeuren van de cliënten. De smalle benadering benadrukt puur de effectiviteit van interventies en maakt op basis daarvan richtlijnen of protocollen. De expertise van de professional en de voorkeuren van de cliënt worden niet meegenomen in het beslisproces. Hanteren de twintig participanten nu de smalle of de brede definitie?

Allereerst een kanttekening bij het derde element van de brede definitie van EBP: het meewegen van de voorkeuren van de cliënt. Hier is tijdens de interviews niet expliciet naar gevraagd. Het is echter wel aannemelijk dat de voorkeuren van de cliënt zorgvuldig worden meegewogen omdat mediation een hoge mate van zelfbeschikking kent. Mediation is simpelweg niet mogelijk zonder dat de voorkeuren van de cliënt worden meegewogen. Partijen geven tijdens mediation namelijk zelf actief invulling aan de oplossing voor het conflict. 'De rol van partijen in het mediationproces is zeer prominent. De mediator benadrukt dat hun wil en daarmee hun creativiteit om tot oplossingen te komen de drijvende kracht is van het proces. De mediator maakt die creativiteit slechts mogelijk en structureert de uitkomsten' (Brenninkmeijer, 2009, p. 114). Ik ga er daarom vanuit dat het meewegen van de voorkeuren van de cliënt voor alle drie de categorieën geldt.

De grootse categorie (10 van de 20) zegt bij evidence-based kennis te denken aan bewezen praktijkkennis. Zij denken aan stromingen binnen mediation of bepaalde technieken die in de praktijk effectief zijn gebleken. Deze opvatting komt overeen met het tweede element van de brede definitie waarbij de professional beslist op basis van zijn of haar ervaringskennis. Deze categorie noemt echter geen wetenschappelijke fundering van wat wel of wat niet werkt, maar baseert zich op bewezen praktijkkennis. Het eerste element van de brede definitie, men maakt gebruik van 'research evidence', gebruikt deze categorie niet. Deze groep participanten neemt een beslissing op basis van de eigen expertise, welke kan bestaan uit een combinatie van educatie, vaardigheden, ervaringen uit het verleden, omgevingsfactoren en het begrijpen en meewegen van de voorkeuren van de cliënt (McNeece & Thyer, 2004).

De tweede categorie (6 van de 20) mediators verstaan onder evidence-based kennis een vorm van legitimatie van het professionele handelen. EBP betekent dat je weet wat je doet en dat de mediator zich het liefst baseert op verifieerbare informatie. In deze categorie gebruikt men dus wel 'het beste beschikbare wetenschappelijke bewijs' en combineert dit met de eigen expertise. Deze categorie gebruikt dus samen met het meewegen van de voorkeuren van de cliënt, alle drie de elementen uit de brede definitie van EBP.

De laatste categorie bestaat uit vier mediators die EBP als experimenteel effectonderzoek zien. Deze groep denkt aan statistieken en bijvoorbeeld een experimentele setting. Zoals eerder beschreven, kan deze groep mogelijk groter zijn. Deze categorie komt overeen met de smalle definitie van EBP, het gaat puur om de effectiviteit van interventies en op basis daarvan worden er richtlijnen en/of protocollen gemaakt.

Deze bevindingen geven antwoord op de vraag of mediators de smalle of de brede definitie van EBP hanteren, de grootste groep (categorie A en C) gebruikt de smalle definitie. De tweede groep (categorie B) die EBP zien als legitimatie voor het handelen gebruikt de brede definitie. De drie categorieën geven een voorlopig antwoord op de vraag hoe EBP in de werkpraktijk van de mediator *begrepen* wordt.

4.2 Gebruik van evidence-based practice in de werkpraktijk

In deze paragraaf wordt antwoord gegeven op de tweede deelvraag: de welke wijze waarop wetenschappelijke kennis terecht komt in het praktijkveld van de mediator. Is er sprake van vertaling van evidence-based kennis over mediation in de praktijk? Gaan de participanten zelf actief op zoek naar wetenschappelijke kennis of komt EBP op een andere manier tot de mediator? En als de mediator gebruik maakt van wetenschappelijke kennis, op welke manier wordt die kennis dan omgezet in praktisch handelen?

4.2.1 Actieve gebruikers van EBP

Iets minder dan de helft van de participanten (8 van de 20) geeft aan evidence-based kennis te gebruiken tijdens mediation. Dit betekent dat meer dan de helft (12 van de 20) van de participanten *geen* gebruik maakt evidence-based kennis tijdens mediation. Hieronder staan twee antwoorden die de gebruikers van EBP gaven op de vraag: "Hoe gebruikt u EBP?".

"Ik heb meegedaan met een pilot in Amsterdam over restorative justice, dus daar heb ik veel literatuur over gelezen. Die onderzoeken gebruik ik in de praktijk, zo van: ik weet uit onderzoek dat...of welke vragen zijn effectief?" (Vrouw, 4 jaar mediator)

"Het gaat om kruisbestuiving, je staat met 1 been in het veld en met 1 been in de theorie. Ik wilde meer kennis hebben over bepaalde processen in mediation, daarom ben ik nu aan het promoveren. Deze kennis sterkt mij in mediation omdat ik daarvan weet en dit ook toe kan passen. De praktijk er vervolgens om een aantal zaken bij te schaven." (Vrouw, 1 jaar mediator)

De acht participanten uit de groep van gebruikers van EBP, zeggen allemaal actief gebruik te maken van wetenschappelijke kennis. Ze geven aan 'heel veel' of 'zeer actief' te zijn in het gebruik van wetenschappelijk bewijs voor methoden of technieken.

"Ik probeer zoveel mogelijk EBP te werken, een praktisch voorbeeld: we maken een vragenlijst op basis van wetenschappelijk onderzoek naar echtscheiding". (Vrouw, 5 jaar mediator)

Het actieve gebruik van EBP komt mogelijk omdat de participanten aangeven 'houvast' belangrijk te vinden tijdens mediation. Twee participanten uit de groep van acht gebruikers noemt dit expliciet.

"Je kunt toch niet in het wilde weg je intuïtie volgen tijdens mediation? Je hebt een bepaalde mate van houvast nodig, is er evidence voor wat je aan het doen bent?" (Vrouw, 1 jaar mediator)

“Ik pleit er niet voor om te gaan werken volgens protocollen, maar je moet er wel 1 kunnen vinden om het vervolgens weer los te kunnen laten. Dat mis ik bij mediation.” (Vrouw, 5 jaar mediator)

Het gemiddelde aantal jaren werkervaring als mediator van deze groep gebruikers van EBP is tien jaar. Het gemiddelde aantal jaren werkervaring van de groep niet-gebruikers ligt iets lager, en komt uit op negen jaar. Uit dit kleine verschil in gemiddelde jaren werkervaring is niet te concluderen dat mediators met meer werkervaring ook meer gebruik maken van evidence-based kennis. De volgende paragraaf zal antwoord geven op de vraag welke factoren dan wel ten grondslag liggen aan het gebruik van evidence-based kennis.

4.3 Op welke wijze komt EBP in het praktijkveld terecht?

Acht participanten geven aan actief gebruik te maken van wetenschappelijke gegevens in de werkpraktijk van mediation. Maar hoe vinden zij de evidence-based kennis die zij nodig hebben? De vraag hoe de kennis van participanten in het praktijkveld terecht komt is tweeledig te verklaren. Ten eerste heeft de verspreiding van EBP te maken met de gevolgde vooropleiding of huidige discipline van de mediators, ten tweede spelen de mechanismen uit het vertalingsmodel een belangrijke rol. Ik zal dit hieronder verder toelichten.

4.3.1 Beroepsmatige verwetenschappelijking

Op de vraag welke wetenschappelijke kennis de participanten in de praktijk gebruiken, is het opvallend dat de gebruikte kennis of uit de gevolgde vooropleiding komt, of vanuit het beroep dat men naast dat van mediator beoefent, zoals socioloog of psycholoog. Snel (1996) noemt dit *beroepsmatige verwetenschappelijking*, ‘hiervan is sprake als beroepskrachten op hun (al dan niet universitaire) opleiding met wetenschappelijke noties in aanraking zijn gekomen en die later in hun beroepspraktijk toepassen’ (Snel, 1996, p. 37).

“Er is nog geen evidence-based onderzoek naar mediation, maar ik gebruik wel veel psychologische evidence-based kennis tijdens mediation.” (Vrouw, 4 jaar mediator)

“Er is veel onderzoek vanuit psychologie gedaan en hoewel een andere context, kun je het zeker gebruiken voor mediation.” (Vrouw, 1 jaar mediator)

“Ik gebruik soms videofeedback tijdens mediation, daar is al veel over effectiviteit beschreven. Dat komt omdat ik oorspronkelijk uit de kinderopvang kom, en daar werken ze al veel met videofeedback”. (Vrouw, 7 jaar mediator)

Het is daarom interessant om naar de achtergrond van deze acht actieve gebruikers van evidence-based kennis te kijken. Van de acht mediators hebben er vijf een sociaal

wetenschappelijke achtergrond, zoals sociologie of psychologie. De overige drie mediators zijn verbonden aan een universiteit en staan in die hoedanigheid meer open voor inzichten uit wetenschappelijk onderzoek. In deze groep van gebruikers van evidence-based kennis zitten geen participanten met een juridische achtergrond. Ter vergelijking is het zinvol om naar een andere beroepsgroep te kijken die niet wetenschappelijk is opgeleid. De beroepsgroep van verpleegkundigen bijvoorbeeld maakt amper gebruik van (verplegings) wetenschappelijk onderzoek. 'Door enkele experts wordt opgemerkt dat verpleegkundigen vaak niet weten op welke manier ze informatie over wetenschappelijk onderzoek moeten vinden of dat materiële voorwaarden (computer op de afdeling) ontbreken' (Speet & Franke, 2004, p. 44). Tijdens de interviews is de participanten gevraagd of zij denken dat het klopt dat veel evidence-based kennis door beroepsmatige verwetenschappelijking in de mediationpraktijk terecht komt.

“Ik denk dat psychologen een voordeel hebben ten opzichte van juristen, omdat wij getraind zijn in het goed kunnen lezen van onderzoek. Wij worden geacht in staat te zijn om te beoordelen of een onderzoek klopt, of de steekproef bijvoorbeeld groot genoeg is om bepaalde conclusies te mogen trekken.” (Vrouw, 4 jaar mediator)

“Mogelijk is het nu anders, maar in het algemeen waren advocaten vroeger niet opgeleid met wetenschappelijk onderzoek. Dat is een verschil, psychologen wel.” (Vrouw, 15 jaar mediator)

Alle participanten in deze groep van gebruikers van EBP zeggen zelf op zoek te gaan naar wetenschappelijke kennis. Deze participanten geven aan vooral via internet naar wetenschappelijke artikelen te zoeken. Zij zoeken actief naar evidence-based kennis, omdat zij deze kennis noodzakelijk achten voor de uitoefening van het beroep als mediator of omdat zij zelf artikelen over mediation publiceren. Doordat de participanten tijdens de vooropleiding veel in aanraking zijn gekomen met wetenschappelijk onderzoek, weten zij wellicht de weg naar wetenschappelijke informatie beter te vinden. De drie mediators die zijn verbonden aan een universiteit zeggen dat kennis van wetenschappelijk onderzoek ook noodzakelijk is als docent of als promovendus. Geen van de participanten noemt een beroepsvereniging als bron van wetenschappelijke kennis.

4.3.2 De vertaling van wetenschap

Het lijkt erop dat de gevolgde vooropleiding en verbondenheid aan een universiteit factoren zijn die het gebruik van evidence-based kennis bevorderen. Maar hoe komt deze kennis nu precies in de praktijk terecht? Hiertoe zal gekeken worden naar de toepasbaarheid van het vertalingsmodel van Snel (1996). Welke mechanismen spelen een rol bij de verspreiding van wetenschappelijke kennis in de praktijk en wordt al dan niet omgezet in praktisch handelen van de mediator?

Het vertalingsmodel gaat uit van de notie dat wetenschappelijke kennis zelden onveranderd in de praktijk gebruikt wordt. Doordat kennis wordt ingepast binnen een al bestaand interpretatiekader verandert kennis en is er sprake van een vertaling van de wetenschap. Daarnaast gaat het model uit van de praktijkmensen die deze vertaling maken, en niet de wetenschappers. Geldt het vertalingsmodel ook voor de mediators die aangeven wetenschappelijke kennis te gebruiken in de werkpraktijk? Alle acht participanten geven inderdaad aan onderzoeksgegevens te gebruiken door ze te 'vertalen' naar de praktijk. Onderzoeksgegevens worden niet letterlijk gebruikt in mediation, maar aangepast aan de steeds veranderende praktijksituatie. Dit komt overeen met een van de twee centrale uitgangspunten van het vertalingsmodel: buiten het wetenschappelijke veld verandert wetenschappelijke kennis omdat ze wordt ingepast binnen een al bestaand interpretatiekader. Dit blijkt onder andere uit het volgende citaat:

“Ik lees in onderzoek dat er veel fysiek geweld wordt gebruikt in relaties en vaak na echtscheidingen, nou daar vraag ik dan naar tijdens mediation. Ik vertaal de feiten uit onderzoek dus naar de praktijk. Je weet bijvoorbeeld ook uit onderzoek dat het slachtoffer meer aandacht vraagt dan de redder, dat is allemaal evidence-based aangetoond, dus de vraag is dan hoe je daarmee om gaat.” (Vrouw, 7 jaar mediator)

Het tweede centrale uitgangspunt van het vertalingsmodel is dat het niet de wetenschappers zijn, maar de praktijkmensen die wetenschappelijke kennis 'vertalen'. De groep gebruikers van evidence-based kennis zeggen, inderdaad, alle acht op actieve wijze onderzoek te integreren in mediation. Wetenschappelijke kennis wordt echter bij geen van de acht participanten letterlijk in de praktijk gebruikt. Het is de mediator die de kennis naar de praktijk vertaald.

“Tijdens mediations zeg ik, onderzoek heeft uitgewezen...en dan ben ik het niet die het zegt, maar ik gebruik een onderzoek. Het is ontzettend prettig dat je dan een neutrale bron hebt. Die neutraliteit past goed bij de rol van mediator. Dat is een manier van het vertalen van de wetenschap.” (Vrouw, 7 jaar mediator)

“Je maakt resultaten uit onderzoek begrijpelijk voor de cliënt, je gaat ze niet met allerlei statistieken om de oren slaan”. (Vrouw, 8 jaar mediator)

“Zo neem ik onderzoeksresultaten mee in mijn argumenten om mensen online te krijgen. Je vertaald het naar een werkbaar instrument of werkbare vraagtechniek. Het is niet zo dat je rechtszoekende belast met wetenschappelijke artikelen.” (Vrouw, 12 jaar mediator)

Het vertalingsmodel lijkt dus toepasbaar op de verspreiding van evidence-based kennis naar de werkpraktijk van de mediator. Ten eerste omdat kennis ook in de werkpraktijk van mediation voortdurend transformeert (Snel, 1996) en ten tweede omdat het de mediators zijn die de vertaalslag maken. Hiermee lijken de twee centrale uitgangspunten van het vertalingsmodel overeen te komen met de manier waarop wetenschappelijke kennis gebruikt wordt in de werkpraktijk van de mediator. De mediators zijn geen passieve actoren, maar zij zijn actief betrokken bij het proces van kennisverspreiding. Dit raakt de kern van het vertalingsmodel, omdat het vertalingsmodel niet uitgaat van een eenzijdige, maar juist van een relatieve autonomie en dynamiek van de praktijk ten opzichte van de wetenschap.

4.3.3 De vier mechanismen uit het vertalingsmodel

Hoe zit het nu met de vier mechanismen die volgens Snel (1996) inzicht geven in de manier waarop wetenschappelijke kennis in de praktijk begrepen en beschreven wordt? Op welke wijze wordt evidence-based kennis al dan niet omgezet in praktisch handelen?

- **Selectie** → Alle acht participanten zeggen alleen wetenschappelijke inzichten over te nemen die voor hun eigen behoeften of belangen van pas komen. Voor de participanten is dit een logisch mechanisme, je gebruikt alleen die kennis die voor je eigen praktijk belangrijk is.

“Selectie? Ja, dat doet toch iedereen? Anders kan je er niets mee natuurlijk, je kijkt naar je specifieke vakgebied.” (Vrouw, 5 jaar mediator)

Binnen mediation zijn er verschillende stromingen, technieken en methoden, de participanten geven aan dat nieuwe informatie moet aansluiten bij de specifieke werkpraktijk van de mediator.

“Je hebt familierecht, je hebt strafrecht, je hebt bestuursrecht, je hebt zoveel verschillende richtingen! Het is voor mij prettig om specifiek iets over mijn vakgebied te weten, aan de rest heb ik veel minder.” (Vrouw, 7 jaar mediator)

“Ja, er is zeker sprake van selectie, ja, dat denk ik wel. Mensen willen altijd graag zien wat ze zelf geloven”. (Vrouw, 12 jaar mediator)

- **Inpassen in organisatorisch patroon** → Het noemen van wetenschappelijke inzichten in de praktijk, zonder dat dit tot daadwerkelijke verandering van de bestaande handelingspatronen leidt (Snel, 1996), wordt opvallend genoeg door geen van de participanten herkend. Voor zes participanten leidt het gebruik van evidence-based kennis juist tot nieuwe werkwijzen. Wetenschappelijke inzichten worden vertaald en vervolgens geïntegreerd in de werkpraktijk.

“Daarnaast heeft onderzoek naar het omgaan met ambivalentie mij ook handvatten gegeven om bijvoorbeeld bij scheiding hier gebruik van te maken. Soms interventies voorspellen. Op die manier leidt het ook tot een soort werkwijze” (Vrouw, 7 jaar mediator).

“We gebruiken onderzoeken om er een vragenlijst van te kunnen maken voor in de praktijk. Op die manier leidt dat tot een nieuwe werkwijze”. (Vrouw, 5 jaar mediator)

- **Specificeren** → Op de vraag of wetenschappelijk onderzoek voldoende bruikbaar is zijn er minder eenduidige antwoorden gegeven. Drie participanten zeggen dat de context van het onderzoek maakt of kennis bruikbaar is voor de praktijk. Twee participanten konden dit niet beoordelen en drie participanten vinden dat de mediator de vertaalslag naar de praktijk moet maken.

“Maar je kunt onderzoeksresultaten omzetten naar Jip en Janneke taal, dan begrijpt iedereen wat er staat. Universiteiten werken vaak met die statistieken, nou dat is voor veel mensen onleesbaar. Het geldt ook voor mediators, zij verkopen hun product als neutraal en onpartijdig. Natuurlijk is vertrouwelijkheid en neutraliteit belangrijk, maar mensen moeten het eerst ervaren voordat ze die begrippen begrijpen. Het is aan de mediator om dat soort begrippen in begrijpelijke taal te gieten.” (Vrouw, 12 jaar mediator)

- **Herschrijven van wetenschappelijke kennis** → Dit mechanisme betreft de kennis en competenties van gebruikers van wetenschap om aan een onderzoek voor hen gunstigere resultaten te verbinden. Dit mechanisme werd door veel participanten niet begrepen en verward met het mechanisme van selectie. Halverwege de dataverzameling is de vraag “Merkt u dat EBP weleens wordt aangepast aan eigen ervaringen en behoeften?”, dan ook uit de topiclijst geschrapt.

4.3.4 Toepasbaarheid van het vertalingsmodel

Uit de resultaten blijkt dat beroepsmatige verwetenschappelijking een factor is die van invloed is op wijze waarop evidence-based kennis in het praktijkveld van de mediator terecht komt. Nu is het zinvol om naar de toepasbaarheid van het vertalingsmodel te kijken. In hoeverre klopt het vertalingsmodel van Snel (1996) met de mediationpraktijk?

Allereerst kloppen de twee centrale uitgangspunten van het model met de mediationpraktijk. De wetenschappelijke kennis die de mediators gebruiken transformeert en komt daardoor niet letterlijk in de praktijk terecht. Een veelgehoord argument is dat de participanten wetenschappelijke kennis 'begrijpelijk' voor cliënten willen maken. Het letterlijk overnemen van statistieken of wetenschappelijk discours is niet iets waar de cliënt mee 'lastig gevallen' dient te worden. Wetenschappelijke kennis wordt vertaald naar de praktijk en is daarmee ook in de mediationpraktijk 'een actief proces van verwerking en inpassing binnen een al reeds bestaand interpretatiekader' (Snel, 1996, p. 34). Ten tweede zijn het de mediators en niet de wetenschappers die de vertaling doorvoeren naar de praktijk. De mediators bepalen welke wetenschappelijke inzichten op welke wijze in de praktijk terecht komen. Er spelen hier twee mechanismen een belangrijke rol, *selectie* en *inpassen binnen het organisatorisch patroon*. Selectie betekent dat mediators juist en alleen die informatie naar de praktijk vertalen die voor de specifieke werkpraktijk van de mediator relevant is. Het opduiken van wetenschappelijke termen terwijl het niets aan het daadwerkelijke handelen verandert (inpassen in organisatorisch patroon) lijkt in de mediationpraktijk juist het tegenovergestelde effect te hebben. Werken volgens EBP leidt juist tot nieuwe werkwijzen, kennis wordt omgezet naar praktisch handelen door het te integreren in standaardvragen, methoden of evaluaties. De overige twee mechanismen lijken minder van invloed te zijn. Op de vraag of wetenschappelijke kennis voldoende bruikbaar is zijn onvoldoende eenduidige antwoorden gegeven om er een conclusie aan te verbinden. Het herschrijven van wetenschappelijke kennis is na veelvuldige verwarring met het mechanisme van selectie na acht interviews uit de topiclijst geschrapt.

Hoewel het vertalingsmodel lijkt te kloppen met het wetenschapsgebruik in de mediationpraktijk, is er een kritische kanttekening te maken. Het vertalingsmodel gaat uit van relatieve autonomie en de eigen dynamiek van de praktijk ten opzichte van de wetenschap. De meerwaarde van het model is volgens Snel (1996) dat de praktijk een actieve rol speelt in het proces van kennisverspreiding. Juist deze notie onderscheidt dit model van de drie modellen die stellen dat er sprake is van eenrichtingsverkeer, alleen de wetenschap beïnvloedt de praktijk. Maar gaat het vertalingsmodel ook niet over deze eenzijdige relatie? Het is toch nog steeds de wetenschap die kennis genereert en de praktijk die dit (weliswaar

getransformeerd) overneemt? Snel (1996) heeft in zijn model de invloed van de praktijk op de wetenschap niet verder uitgewerkt. Als we kijken naar de drie participanten die nauw verbonden zijn met de wetenschap (docenten en promovendus) zeggen zij dat er nog steeds een kloof tussen de wetenschap en de praktijk bestaat.

“Ik probeer vaak tijdens intervisiebijeenkomsten iets over wetenschappelijk onderzoek te vertellen. Ik merk dat een aantal mensen dan denken, daar komt zij weer met haar wetenschappelijke feiten. Men ziet het niet als een toevoeging, in praktijk werkt het toch al prima zonder wetenschap?” (Vrouw, twee jaar mediator)

Het model van Snel (1996) geeft geen handvatten voor meer dynamiek tussen de wetenschap en praktijk. Mijn constatering is dan ook dat het vertalingsmodel van Snel (1996) in de mediationpraktijk nog steeds eenzijdig is. Het model zou vollediger zijn en beter aansluiten bij de behoeften in de praktijk als het de uitwisseling van kennis en ervaring zou stimuleren. Ik kom bij de conclusie en beleidsimplicaties terug op hoe er concreet vorm gegeven kan geven aan meer interactie tussen de praktijk en de wetenschap.

4.4 Wat gebruiken ze dan wel?

Onder de categorie niet-gebruikers is geïnformeerd naar de motieven om geen evidence-based kennis te gebruiken en is er gevraagd welke kennis deze participanten dan wel gebruiken tijdens mediation. Van de twintig participanten geven twaalf mediators aan niet of nauwelijks met evidence-based kennis te werken.

4.4.1 Ervaring is de beste evidence

Naast het noemen van gebrek aan onderzoek over mediation, zeggen alle twaalf niet-gebruikers dat de praktijk een belangrijkere bron van kennis is dan wetenschappelijk onderzoek. De participanten geven aan dat het opdoen van ervaring de belangrijkste bron voor kennis is. Veel mediators leren door te doen, niet vanuit een wetenschappelijke theorie.

“Ik geloof er niet in dat je mediation kunt doen als studie, dat je afgestudeerd bent en dan ben je mediator. Je moet het leren door het te doen! Na je veertigste lijkt me een ideale leeftijd om mediator te worden, je hebt levenservaring nodig. Je krijgt ten slotte ook te maken met mensen die veel levenservaring hebben.” (Man, 12 jaar mediator)

“Als ik voor mezelf spreek kan ik niet anders dan op ervaring werken” (Man, 2 jaar mediator)

“Ik gebruik geen EBP, ik heb jarenlange ervaring, die gebruik ik daarvoor en ik doe aan bijscholing”. (Vrouw, 15 jaar mediator)

Daarnaast noemen vijf participanten uit deze groep, mediation werk waarbij iedere situatie anders is. Dit betekent dat je nooit een vaste aanpak kan hanteren, maar de mediator juist flexibel moet zijn en op iedere situatie op de best mogelijke manier moet inspelen.

“Evidence-based kennis is lastig omdat mediations nooit hetzelfde zijn. Je past toe met wat je op dat moment aan ervaring hebt. (Vrouw, 3 jaar mediator)

“Maar het is altijd zo dat je op het gevoelsniveau van mensen zit, mensen zijn natuurlijk zo verschillend in het uiten van emoties, het kunnen scheiden van emoties van de inhoud. Het heeft ook te maken met welke opleiding heb ik, hoe sta ik in het leven? Lager opgeleide mensen zitten vaak veel dichterbij de emoties, hoger opgeleide mensen kunnen de emoties beter maskeren en beter formuleren, dat zijn zulke enorme verschillen. Dat maakt dat je geen eenduidige manier van werken kunt hebben”. (Vrouw, 4 jaar mediator)

Ook hier is het zinvol om de discussie over het gebruik van ervaring te vergelijken met andere beroepsgroepen. De literatuur spreekt naast ervaring, ook wel over professionele expertise, dit is kennis op ervaring en intuïtie, zonder dat daar wetenschappelijk bewijs aan ten grondslag ligt. In de psychologie wordt professionele expertise een steeds groter

onderdeel van evidence-based kennis (Fox, 2011, p. 328). Men erkent dat professionele expertise en waardevolle aanvulling kan zijn op het gebruik van het 'best beschikbare bewijs'. Howard et al., (2003, p. 239) zeggen over de combinatie tussen ervaring en EBP: 'a new approach acknowledging the importance of practice wisdom and scientific findings- evidence-based practice- may well promote more effective social work practice and enhance the credibility of the profession'. Binnen de sociale wetenschappen pleit men steeds meer voor verdere integratie van de professionele expertise, gecombineerd met wetenschappelijke kennis.

4.4.2 Evidence-based kennis: het nut van werken uit de praktijk

Zayas et al., (2010) stellen dat er in veel literatuur wordt gewaarschuwd voor het gebruik van de smalle definitie van evidence-based kennis. EBP wordt geïnterpreteerd door de praktijk als een model dat een mechanische, bijna autoritaire implementatie van het beste wetenschappelijke bewijs nastreeft. Tegelijkertijd is EBP de beste manier om het gebruik van 'common sense' door de professional buiten de deur te houden. EBP streeft er juist naar om beslissingen zo min mogelijk te baseren op macht of gewoonte. Zo geven Van Dam & Vlaar (2007, p. 3) het gebruik van EBP een belangrijke plaats in het professionaliseringsproces van beroepsgroepen. Het terrein waarover de professional deskundig is, bestaat uit 'de beschikbaarheid van goed overdraagbare theoretische kennis en praktisch toepasbare methoden, instrumenten en technieken en kennis over de effectiviteit binnen een specifiek werkveld'. Toch zegt meer dan de helft van de participanten dat niet EBP, maar ervaring de voornaamste bron van kennis is.

In de beroepsgroep van artsen is een discussie gaande over het gebruik van wetenschappelijke kennis en daar al het professionele handelen op te baseren. Artsen baseren zich op evidence-based medicine (EBM), dat uitgaat van de notie dat 'de waarheid' exclusief op statistische onderbouwing gestaafd is. Desondanks zijn er volgens het artikel van Michelson (2004) medische gevallen die niet goed passen bij EBM, zoals een evidente causale relatie. Deze gevallen waarbij heel duidelijk een oorzaak- effect relatie bestaat, laten zich juist het beste beoordelen door gebruik te maken van 'common sense'. Het voorbeeld dat Michelson geeft is hoe vaak iemand met een hamer op zijn vinger moet slaan om te bewijzen dat het de hamer is die de pijn veroorzaakt? Het lijkt niet logisch om als arts eerst naar wetenschappelijk onderzoek te zoeken om te kijken welke voorwerpen pijn kunnen veroorzaken en wat vervolgens de beste behandeling is. Het gebruik van evidence-based medicine staat een goede, effectieve behandeling van deze duidelijke causale relatie juist in de weg. EBP speelt een belangrijke rol in het selecteren van de juiste kennis, methoden, instrumenten en technieken maar we moeten volgens Michelson (2004) de beperkingen van

klinische studies erkennen. Het gebruik van gezond verstand is soms doeltreffender dan EBP: *'We should recognize (celebrate!) the limits of pure reasoning based on limited clinical studies, and appreciate that, at some point, common sense has a valuable role to play in the care of patients who live in the real world, rather than in our models'* (Michelson, 2004, p. 161). Ook bij mediation bestaan er van deze duidelijke causale relaties, de een is boos op de ander en dat heeft een conflict tot gevolg. Het lijkt dan niet logisch om eerst allerlei onderzoeken (als ze er al zijn) te zoeken, maar de mediator zal eerder gebruik maken van zijn of haar gezonde verstand. Dit gezond verstand bestaat grotendeels uit de *ervaring* van de mediator. Als we de brede definitie van evidence-based kennis er naast leggen, lijken 'het werken op ervaring' en de 'eigen expertise' veel op elkaar. McNeece & Thyer omschrijven de eigen expertise namelijk als een combinatie van educatie, vaardigheden, ervaringen uit het verleden, omgevingsfactoren en het begrijpen van de voorkeuren van de cliënt (McNeece & Thyer, 2004). Het werken op geleide van ervaring is een waardevolle bron van kennis, omdat deze ervaring gebaseerd is op echte situaties in de werkpraktijk van de mediator. Deze ervaring is in de praktijk effectief gebleken en doet daarom in sommige gevallen mogelijk meer recht aan de praktijksituatie dan de kennis die de wetenschap genereert.

5. Conclusie en beleidsimplicaties

In hoofdstuk 4 zijn de onderzoeksresultaten beschreven. In dit hoofdstuk worden de resultaten gerelateerd aan de centrale onderzoeksvraag en de drie deelvragen die zijn voortgevloeid uit het vertalingsmodel van Snel (1996).

De eerste deelvraag is hoe evidence-based kennis over mediation ‘begrepen’ wordt binnen het praktijkveld van de mediator en de vraag of de participanten een smalle of brede definitie van EBP hanteren. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat het begrip ‘evidence-based practice’ voor de participanten verschillende connotaties heeft. Er zijn drie categorieën (categorie A, B en C) te onderscheiden die antwoord geven op de vraag hoe EBP in het praktijkveld begrepen wordt. Voor de grootste categorie participanten (A) is EBP bewezen praktijkkennis, het gaat om kennis en methoden waarvan in de praktijk gebleken is dat ze effectief zijn. Deze groep maakt geen gebruik van wetenschappelijk onderbouwde kennis als basis voor het professionele handelen en gebruikt twee elementen uit de brede definitie: het handelen op basis van de professionele expertise en het meewegen van de voorkeuren van de cliënt. De tweede categorie (B) beschouwt EBP als legitimatie voor het handelen. Deze groep gebruikt de brede definitie van McNeece en Thyer (2004) bestaande uit de drie kernelementen. Zij integreren onderzoeksresultaten met de professionele expertise en de voorkeuren van de cliënt. De derde categorie (C) denkt bij EBP aan experimenteel effectonderzoek en dan vooral aan een experimentele setting of het kwantitatief meten van verschillende variabelen. Deze categorie gebruikt de smalle definitie van EBP, het gaat puur om de effectiviteit van interventies en op basis daarvan worden er richtlijnen en/of protocollen gemaakt. Deze bevindingen komen overeen met de literatuur; door verschillende opvattingen over wat EBP precies is, ontstaan er verschillende visies. Volgens Van der Zwet et al., (2011) kunnen deze verschillende connotaties van het begrip een belemmering vormen voor implementatie in de praktijk.

Van der Zwet et al., (2011) betogen dan ook dat het belangrijk is om expliciet te maken of men uitgaat van de smalle of van de brede definitie van EBP. Zo kan worden voorkomen dat er misverstanden ontstaan zoals bijvoorbeeld dat EBP onmogelijk is zonder experimenteel effectonderzoek (Van der Zwet et al., 2011, p. 75). Voor de beroepsgroep van mediators zou het zorgvuldig formuleren van de brede definitie van EBP en het consequent gebruik ervan ertoe bij kunnen dragen dat verwarringen en misverstanden kunnen worden voorkomen. In de opleiding tot mediator zal aandacht kunnen worden besteed aan de brede definitie van EBP. Zo wordt duidelijk dat EBP niet alleen effectonderzoek is, maar ook kwalitatief onderzoek, niet-experimenteel onderzoek of de mening van experts en vooral tot stand komt door methodisch te werken en het uitwisselen van ervaring hiermee. Daarnaast hoeven

professionals de professionele expertise niet opzij te zetten, zij kunnen hier juist gebruik van maken en integreren met de voorkeuren van de cliënt en het best beschikbare onderzoeksresultaat.

Het publiceren van artikelen in de vakbladen (zoals het Tijdschrift Conflicthantering) kan tevens meer bekendheid geven aan evidence-based werken in de beroepsgroep van mediators. Dit tijdschrift is een uitgave van het Nederlands Mediation Instituut (NMI) en leden van het NMI ontvangen het tijdschrift gratis uit hoofde van hun registratie. Dit betekent dat het tijdschrift in elk geval door meer dan 4500 mediators ontvangen wordt (Vogels, 2011). De betrokkenheid van de kwaliteitskoepel voor mediation in Nederland, het NMI en de grootste landelijke beroepsvereniging (NMv) is tevens essentieel. Door aan te geven dat zij prioriteit geven aan onderzoeksbevindingen raakt EBP steeds meer ingebed in de professie. Hier kan uiting aan worden gegeven door permanente educatie punten (PE-punten) toe te kennen aan mediators die meewerken aan wetenschappelijk onderzoek. Hierdoor stimuleert het NMI meer interactie tussen de beroepsgroep en de wetenschap en stimuleert men het inhoudelijk professionaliseren. 'Meer interactieve communicatie, zowel binnen als tussen wetenschap en praktijk lijkt een belangrijke voorwaarde voor succesvolle implementatie van EBP in de praktijk' (Van der Zwet et al., 2011, p. 73). Het NMI en de NMv kunnen op deze manier stimuleren dat wetenschappelijke kennis over mediation niet in een la verdwijnt en een actievere rol spelen in de verspreiding van EBP in de beroepsgroep.

De tweede deelvraag is op welke wijze evidence-based kennis in het praktijkveld van de mediator terecht komt. Gaan mediators zelf actief op naar deze kennis en zo ja; doen zij dit bijvoorbeeld via beroepsverenigingen? Voor de groep gebruikers van wetenschappelijke kennis geldt dat EBP op twee manieren in de praktijk terecht komt. Allereerst speelt de gevolgde vooropleiding een rol: kennis die is opgedaan tijdens de vooropleiding wordt later toegepast in de werkpraktijk. Het gaat bijvoorbeeld om kennis over groepsdynamica of persoonlijkheidsstoornissen. Daarnaast geeft de groep gebruikers aan wetenschappelijke kennis niet letterlijk in de praktijk te gebruiken. Wetenschappelijke kennis wordt 'begrijpelijk' gemaakt voor de cliënt. Dit betekent dat er aan het eerste uitgangspunt van het vertalingsmodel is voldaan, te weten: wetenschappelijke kennis komt nooit onveranderd in het praktijkveld terecht. Ook het tweede uitgangspunt van het vertalingsmodel klopt, het zijn de mediators, en niet de wetenschappers die bepalen op welke wijze kennis in het praktijkveld terecht komt. Hiermee geven de mediators op actieve wijze vorm aan de verwerking van kennis binnen een bestaand interpretatiekader. Alle acht de participanten gaan vooral via internet zelf actief op zoek naar wetenschappelijke artikelen. De rol van de beroepsverenigingen is voor deze participanten minimaal, zij spelen voor geen van de participanten een rol in de verspreiding van EBP.

Het publiceren van artikelen over mediation op de website van de beroepsvereniging (VMNH) of het geven van workshops over EBP kan ertoe bijdragen dat de rol van de beroepsverenigingen in de verspreiding van EBP prominenter wordt.

Het vertalingsmodel komt in de kern goed overeen met de resultaten van de groep gebruikers van EBP. Wetenschappelijke kennis komt nooit onveranderd in de praktijk terecht en het zijn de praktijkmensen, de mediators, die invulling geven aan de wijze waarop dit gebeurt. Er lijkt een eenzijdige relatie tussen de wetenschap en het praktijkveld van de mediators te bestaan. Het is nog steeds de wetenschap die kennis genereert en de mediationpraktijk die dit (weliswaar getransformeerd) overneemt. Snel (1996) werkt in zijn vertalingsmodel niet uit hoe een meer dynamische relatie tussen de wetenschap en praktijk bewerkstelligd kan worden. Het vertalingsmodel kan dan ook aangevuld worden door meer interactie te stimuleren. Hierdoor kan het vertalingsmodel zich onderscheiden van de modellen die de praktijk voorstellen als slechts een passieve ontvanger van kennis. Om de uitwisseling van kennis en ervaring te bevorderen kunnen de beroepsverenigingen structurele samenwerkingsverbanden met universiteiten of hogescholen aangaan. Op die manier is de wetenschap meer betrokken bij de praktijk, onderzoek kan dan inspelen op specifieke behoeften uit de praktijk en vice versa. Hierdoor is de kans groter dat deze kennis in de werkpraktijk geïntegreerd wordt. De beroepsvereniging zou een functionaris aan kunnen stellen die nauw betrokken is bij het onderzoek en de resultaten direct vertaalt naar concreet beleid. Hierdoor wordt er tegemoet gekomen aan het mechanisme van selectie: de functionaris vertaalt alleen die kennis die relevant is voor de werkpraktijk. Door deze samenwerkingsverbanden aan te gaan ontstaat er een dynamische interactie tussen de wetenschap en de praktijk, in plaats van de eenzijdige relatie die ik nu constateer. In de praktijk toepasbare kennis draagt, (zie ook paragraaf maatschappelijke relevantie), bij aan de kwaliteit van de werkwijze van de mediator en aan verdere professionalisering van de beroepsgroep.

De twee mechanismen uit het vertalingsmodel: selectie en het inpassen binnen het organisatorisch patroon vormen een antwoord op de derde deelvraag. Deze twee mechanismen geven antwoord op de vraag hoe wetenschappelijke inzichten omgezet worden in praktisch handelen. De participanten geven aan alleen die kennis te gebruiken die relevant is voor de eigen werkpraktijk. Voor het tweede mechanisme geldt echter een omgekeerd effect, het gebruik van EBP leidt juist tot nieuwe werkwijzen. Wetenschappelijke kennis wordt geïntegreerd in de werkpraktijk in bijvoorbeeld standaardvragenlijsten. De twee mechanismen specificeren en het herschrijven van wetenschappelijke kennis lijken voor de werkpraktijk van de mediator geen of minimale rol te spelen.

De uitgangspunten en twee mechanismen uit het vertalingsmodel geven inderdaad antwoord op de vraag op welke wijze er gebruikt wordt gemaakt van EBP binnen het praktijkveld van de mediator. We kunnen gebruik van EBP *begrijpen* door een bepaalde mate van 'beroepsmatige verwetenschappelijking'. Kennis uit de vooropleiding of huidige discipline wordt later toegepast in de werkpraktijk. Het niet gebruiken van EBP is te begrijpen door onbekendheid met het begrip (12 participanten zijn er niet of nauwelijks bekend mee) en de notie dat ervaring de beste bron van kennis is. Mediation leer je door ervaring, niet vanuit een wetenschappelijke theorie. Daarnaast is mediation 'maatwerk' en het werken volgens EBP beperkt de flexibiliteit van de mediator. Het werken op ervaring is in de praktijk soms waardevoller dan de kennis die gelimiteerde studies of modellen genereren.

Tot slot wil ik aandacht besteden aan de wijze waarop andere beroepsgroepen richting geven aan het werken volgens evidence-based kennis. Zo is er voor arbeidsdeskundigen in Nederland een kenniscentrum (AKC) opgericht ter bevordering van verdere professionalisering van deze beroepsgroep. Dit kenniscentrum verzamelt, ontwikkelt en verspreidt antwoorden op herkenbare vragen van arbeidsdeskundigen, cliënten en opdrachtgevers. Het gaat om brede kennis over werkwijzen, technieken, methoden, instrumenten en vaardigheden (AKC, 2012). 'Het kenniscentrum groepeerde deze informatie, en die wordt waar mogelijk *vertaald* naar leidraden voor het arbeidsdeskundig handelen, beroepscompetentie profielen, beroepsprofielen, certificering, scholing en tuchtrechtspraak, waardoor de praktijk van het arbeidsdeskundig handelen op een hoger plan komt te staan' (AKC, 2012). Het AKC verzorgt een cursus genaamd 'Evidence Informed Practice' een geeft deelnemers inzicht in de basisprincipes van evidence-based werken. Zij leren gebruik te maken van de belangrijkste digitale informatiebronnen en zoekmethoden en stimuleren op die wijze het gebruik van EBP in de werkpraktijk van de arbeidsdeskundige.

Het oprichten van een kenniscentrum voor mediation kan een belangrijke stap zijn om de kwaliteit van de mediators te borgen. Er bestaan al wel sites waarop wetenschappelijke artikelen over mediation worden gepubliceerd (zoals bijvoorbeeld Caleidoscoop Leertrajecten), maar deze initiatieven beperken zich tot het delen van kennis. Het stimuleren van evidence-based kennis door cursussen aan te bieden, waarbij deelnemers concreet handvatten worden geboden om evidence-based te werken bestaan er nog niet. Ook hier denk ik aan een belangrijke rol voor het NMI. Als overkoepelend kwaliteitsorgaan wil het NMI de kwaliteit van mediation en mediators bevorderen en borgen. Het oprichten van een door het NMI erkend kenniscentrum waarbij wetenschappelijke informatie verzameld en gedeeld wordt kan een belangrijke kwaliteitsslag in de beroepsgroep van de mediators tot gevolg hebben.

Hoofdstuk 6. Reflectie

In dit laatste hoofdstuk evalueer ik of de gekozen onderzoeksmethode op efficiënte en effectieve wijze heeft bijgedragen aan de beantwoording van de onderzoeksvragen. Voorts zal ik aanbevelingen doen naar verder onderzoek naar evidence-based werken en mediation.

De resultaten uit dit onderzoek zijn gebaseerd op interviews met twintig praktiserende mediators. Ik wil dan ook benadrukken dat deze resultaten alleen gelden voor de onderzochte groep mediators. Hoewel dit onderzoek inzichten geeft in het gebruik van EBP in de werkpraktijk van de mediator, zijn er ook een aantal beperkingen aan dit onderzoek. De minder gestandaardiseerde methode van kwalitatieve dataverzameling heeft tot gevolg dat het onderzoek moeilijker replicerbaar is. Daarnaast speelt de interpretatie van de onderzoeker een grote rol bij de data-analyse en dat vraagt om reflectie van de onderzoeker. Ik besef mij dat ik als onderzoeker niet volledig waarde vrij en neutraal waarnemer ben. Hoewel ik getracht heb om de validiteit van mijn onderzoek zo hoog mogelijk te houden door zo min mogelijk oordelen te geven, is het onwaarschijnlijk dat mijn persoonlijke interpretaties geen rol hebben gespeeld. Ik heb mijn interpretaties zoveel mogelijk gecheckt tijdens de interviews, bijvoorbeeld door deze voor te leggen in een volgend interview. Daarnaast ben ik mij bewust van het feit dat ik mij tijdens het afnemen van de interviews bescheiden heb opgesteld, ik vond het moeilijk om participanten in de rede te vallen. Dit heeft ertoe geleid dat ik niet altijd alle vragen van mijn topiclijst heb kunnen stellen. Het mechanisme 'herschrijven van wetenschappelijke kennis' werd vaak niet goed begrepen, mogelijk omdat ik niet de juiste vraag heb gesteld of het mechanisme niet goed heb uitgelegd.

Ondanks een aantal beperkingen heeft dit onderzoek richting gegeven aan de wijze waarop de beroepsgroep van mediators de kwaliteit van hun waardevolle praktijk beter kan borgen. Ik heb onderzocht welke ervaringen en ideeën er binnen de beroepsgroep leven ten aanzien van evidence-based werken. Door gebruik te maken van de kwalitatieve methode heb ik kunnen horen, zien en vragen naar de motivatie om wel of geen EBP te gebruiken. Hierdoor zijn de betekenissen en gedragingen van de beroepsgroep inzichtelijk gemaakt. De betekenis die de mediator aan EBP geeft, wordt weerspiegeld in het gedrag en daardoor kan het gebruik van evidence-based kennis *begrepen* en *verklaard* worden. De kwalitatieve onderzoeksmethode heeft daarom op efficiënte en effectieve wijze bijgedragen aan de beantwoording van de onderzoeksvragen, waarbij het verklaren en begrijpen van het gebruik van EBP in de werkpraktijk centraal staat.

Deze scriptie heeft getracht een bijdrage te leveren aan de professionalisering van de beroepsgroep van mediators. Mijn aanbeveling om het gebruik van EBP te stimuleren kan

bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van mediation. Door te werken volgens wetenschappelijke inzichten ontstaat er meer transparantie in de werkwijze van de mediator voor de beroepsgroep zelf en voor haar cliënten. Door de kwaliteit van de beroepsgroep meer te borgen, vormt mediation een aantrekkelijker alternatief voor de reguliere rechtspraak. Hierdoor draagt mediation bij aan de doelstellingen van minister Opstelten om een effectiever rechtsbestel in te richten, waar burgers meer in de gelegenheid worden gesteld om zelf bij te dragen aan de oplossing van het conflict.

Uit het onderzoek van Van der Zwet et al. (2011) blijkt dat er nog nauwelijks onderzoek is verricht naar de ervaringen en omgang met evidence-based werken op de werkvloer. Dit onderzoek heeft voorzien in deze behoefte door twee onderwerpen waarover weinig wetenschappelijk kennis is, evidence-based werken en mediation in Nederland, samen te brengen. Door gebruik te maken van de kwalitatieve methode is inzichtelijk gemaakt welke ervaringen er leven over EBP en het gebruik ervan op de werkvloer. Hoewel er steeds meer onderzoek plaatsvindt, weten veel mediators de weg naar EPB nog moeilijk te vinden. Door een aanvulling voor te stellen op het vertalingsmodel van Snel (1996) waarbij meer uitwisseling tussen kennis en ervaring gestimuleerd wordt, kan de kwaliteit van de werkwijze van de mediator structureel worden verbeterd.

Verder onderzoek naar mediation en vooral meer onderzoek naar hoe de interactie tussen de wetenschap en de praktijk gestimuleerd kan worden, kan ertoe leiden dat er beter op de behoeften van de praktijk kan worden ingespeeld. De bevinding dat beroepsmatige verwetenschappelijking een belangrijke voorwaarde lijkt voor EBP gebruik, zou in vervolgonderzoek nader bestudeerd kunnen worden. Er zou onderzocht kunnen worden of deze bevinding ook voor andere beroepsgroepen geldt, en hoe beroepsmatige verwetenschappelijking een bevorderende rol kan spelen in het gebruik van evidence-based kennis in de werkpraktijk.

Bijlage 1: Literatuur

- Baarsma, B. (2011). *Blijft mediation de eeuwige belofte of wordt het een volwassen markt?* Mediationmarkt vanuit economisch perspectief. SEO Economisch onderzoek.
- Beernink, H.A., (2007). *Professionalisering*. Afstudeeropdracht. Enschede.
- Beck, U., Bonss, W., (1989). *Weder sozialtechnologie noch aufklärung. Analysen zur verwendung sozialwissenschaftlichen wissens*. Suhrkamp Frankfurt am Main.
- Berg, B.L. (2007). *Qualitative research methods for the social science*. Boston, New York etc: Pearson Education.
- Berger, M., Stevens, R. (2011). *Begrippenkader dossiers professionalisering*. Nederlands Jeugdinstituut, Utrecht.
- Boeije, H., Hart, H. 't, & Hox, J. (2005). *Onderzoeksmethoden*. Boom onderwijs: Den Haag.
- Brennkmeijer, A. F. M., Bonenkamp, H. J., van Oyen, K., Prein, H.C.M. (2009). *Handboek Mediation*, Den Haag, SDU.
- Burssens, D., (2007). *Hoe evident is evidence-based beleid?* Alert, 33, 3.
- Cooper, D.J., Robson, K. (2006). Accounting, professions and regulation: Locating the sites of professionalization. *Accounting, Organizations and Society*, 31, 415–44.
- Evetts, Julia. (2003). The Sociological Analysis of Professionalism. Occupational Change in the Modern World. *International Sociology*, 18, 395-415.
- Fox, M. (2011). Practice- based evidence – overcoming insecure attachments. *Educational Psychology in practice*, 27, 325-335.
- Gabriels, R., (1995). *De ontovering van de intellectueel*. In: Beleid en maatschappij, 22, 5-21.
- Garretsen, H.F.L., Rodenburg, G., Bongers, I.M.B. (2003). Evidence-based werken in de welzijnssector. *Sociale interventie*, 12, 30-35.
- Haller, F.S., Gerrie, J., (2007). The role of Science in Public Policy: Higher Reason or Reason for Hire? *Journal of Agricultural and Environmental Ethics* 20, 139- 165.
- Hermans, K. (2005). Evidence-based practice in het maatschappelijk werk. Een pragmatische benadering. *Sociale interventie*, 3. 5-15.
- Howard, M. O., & Jensen, J. M. (2003). Clinical guidelines and evidence-based practice in medicine, psychology, and allied professions. In A. Rosen & E. K. Proctor (Eds.), *Developing practice guidelines for social work intervention: Issues, methods, and research agenda* (pp. 83–107). New York: Columbia University Press.
- Kwakman, K. (2003). *Anders leren, beter werken*. Lectorale rede Hogeschool Arnhem en Nijmegen.
- Leezenberg, M., De Vries, G., (2007). *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen*. Amsterdam: University Press.
- McNeece, C.A. & Thyer, B.A. (2004). Evidence-Based Practice and Social Work. *Journal of Evidence Based Social Work*, 1, 7-25.
- Michelson, J., (2004). Critique of (im)pure reason: evidence-based medicine and common sense. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, 10, 157–161.
- Neal, M., Morgan, J., (2000). The professionalization of everyone? A comparative study of the development of the professions in the United Kingdom and Germany. *European Sociological Review*, 16, 9-26.

Ontleend aan http://www.arbeidsdeskundigen.nl/akc/activiteiten/trainingen_en_ad-colleges/eip-cursus.php

Ontleend aan <http://www.twynstragudde.nl/NL/Ideeen-Overzicht/Artikelen/Anders-kijken-naar-professionaliseren.html>

Ontleend aan http://www.nmi-mediation.nl/over_het_nmi/over_het_nmi.php

Opstelten, I.W., (2011). De borging van de kwaliteit van mediation. *Ministerie van Veiligheid en Justitie*. Kenmerk: 5718980/11.

Oreskes, N., (2004). Science and Public Policy: What's Proof Got to Do With It. *Environmental Science and Policy* 7, 369-383.

Parsons, T. (1939). The professions and social structure. *Social Forces*, 17, 457-467.

Pfeffer, J., Sutton, R. (2011). *Trust the evidence, not your instincts*. New York Times, September, 3.

Potting, M., Sniekers, M., Lamers, C., Reverda, N. (2010). Legitimizing social work: the practice of reflective professionals. *Journal of social intervention: Theory and practice*, 19, 6-20.

Professionaliseren in welzijn. (2012). (PIW).

Schonewille, M., (2007). *Toolkit Mediation Advocacy: de kunst uw client bij te staan in mediation en bij andere methoden van conflictoplossing*. Den Haag, Boom.

Schuyt, C.J.M., (1986). *Filosofie van de sociale wetenschappen*. Leiden: Nijhoff.

Smeijsters, H. (2009). *Onderzoek in en door de praktijk en practice based evidence in de lerende organisatie*. Heerlen, Hogeschool Zuyd.

Snel, E., (1996). *De vertaling van de wetenschap. Nederlandse sociologie in praktijk*. Utrecht: SWP.

Sparkes, V.J., (2002). Profession and Professionalisation. *Physiotherapy*, 88, 481-492.

Speet, M., Franke, A.L. Individuele professionalisering van verpleegkundigen in de beroepsopleiding en in de praktijk. *NIVEL*, Utrecht, 2004.

Steyaert J., Van den Biggelaar, T., Peels, J. (2010). Een kleine sociologie van sociale interventies: De bijziendheid van evidence-based practice. *SOZIO*, 94, 14-17.

Straus, S.E., Richardson, W. S., Glasziou, P., Haynes, R.B. (Eds). (2005). *Evidence-based medicine. How to practice and teach EBM*. Edinburgh: Churchill Livingstone.

Swick, H.M. (2000). Toward a Normative Definition of Medical Professionalism. *Academic Medicine*, 75, 612-616.

Timmons, S., (2010). Professionalization and its discontents. *Health*, 10.
doi:10.1177/1363459310383594

Van den Brink, G.J.M., Jansen, M., Soeparman Mpim, S., Van Hulst, M., Van Gestel, N.M. (2011). *Professionaliteit, professionalisering en de re-integratiesector: een systematische review van inzichten*. Tilburg: Author.

Van Dam, C., Vlaar, P. (2007). *Quickscan beroepsverenigingen sociaal agogisch werk*. Utrecht: Movisie beroepsontwikkeling i.s.m. NVMW en Phorza.

Van Delden, P., (1992). *Professionals, kwaliteit van het beroep*. Amsterdam: Contact.

Van Houten, D. (2006). *Professionalisering en arbeidsdeling*. Utrecht: De Tijdstroom.

Van der Laan, G., (2007). Professionaliteit en ambachtelijkheid. *Journal of social intervention: Theory and Practice*, 16, 25-34.

Van der Zwet, R., Beneken genaamd Kolmer, D., Schalk, R. (2011). Op weg naar een interactieve benadering van evidence-based werken in de sociale sector in Nederland. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 20, 62-78.

Vermeren, P., Speelman, T. (2010). Evidence-based HRM. *Personeel en organisatie*, 15, Brussel: Politea.

Vogels, R.J.M., (2011). *De stand van mediation in Nederland*. Zoetermeer: Stratus.

Vos, R., Willems, D., (1989). Hoe besmettelijk is wetenschap? Een semiotische beschouwing over de verspreiding van medisch- wetenschappelijke kennis. In: *Kennis en Methode*, 13 (1989), p. 206-224.

Weiss, C. H., Bucuvalas, M.J., (1980). *Social science research and decision making*. New York: Columbia University Press.

Weiner, G. (2012). A call for evidence-based standards for mediator quality. Mediation program administrator, *Court of appeal, First Appellate District*, 1-19, California.

Welsh, N.A., (2005). Institutionalization and Professionalization. In: Moffitt, M.L., Bordone, R.C (eds), *The Handbook of Dispute Resolution*. London: John Wiley, 487-506.

Zayas, L.H., Drake, B., Jonson- Reid, M. (2010). Overrating or Dismissing the Value of Evidence-Based Practice: Consequences for Clinical Practice. *Clinical Social Work*. 39,400-405.

Zijlstra, H. (2011). Bestuursakkoord professionalisering middelbaar beroepsonderwijs. *Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap*. Ref. 348562.

Bijlage 2:Topiclijst

Introductie

Voorstellen

- Naam, Universiteit Utrecht, masterscriptie, Sociologie Master Vraagstukken Beleid en Organisatie

Doelstelling onderzoek

- Vergroten kennis over *evidence-based kennis* gebruik in mediation praktijk

Methode van onderzoek

- Kwalitatief onderzoek d.m.v. semigestructureerde interviews

Duur gesprek

- 45 min tot 1 uur

Anonimiteit en vertrouwelijkheid

- Interview wordt opgenomen, desgewenst geanonimiseerd en hetgeen besproken zal alleen met toestemming van respondent in onderzoek verwerkt worden

Topic 1: Beroepsspecifieke informatie

- Hoe lang ben u al mediator?
- Waar bent u werkzaam?
- Beoefent u nog een ander beroep naast mediator?
- Hoeveel mediations doet u per jaar?
- Bent u aangesloten bij een beroepsvereniging?

Topic 2: Professionaliseren

- Wat verstaat u onder professionaliseren?
- Wat vindt u belangrijk i.h.k.v. professionaliseren?
- In welke fase van professionaliseren bevindt mediation op dit moment volgens u?
- Wat gaat goed en wat kan beter?

Topic 3: Evidence-based kennis

1. In hoeverre en op welke wijze komt EBP in praktijkveld van de mediator?

- Bent u bekend met het begrip 'evidence-based werken'?
- Wat verstaat u onder 'evidence-based werken'?
- Speelt evidence-based kennis een rol als het gaat om professionaliseren?
- Welke rol spelen beroepsverenigingen m.b.t. evidence-based kennis?

2. Begrijpen van evidence-based kennis, mechanismen

- Kunt u vertellen over de manier waarop evidence-based kennis volgens u wordt toegepast in praktijk van de mediator?
- Heeft u het idee dat EBP alleen wordt overgenomen als die voor eigen behoeften of belangen van pas komen? (**Selectie**)
- Heeft u het idee dat EBP tot nieuwe werkwijzen leidt? (**Inpassen organisatorisch patroon**)
- Vindt u EBP voldoende bruikbaar voor de praktijk? (**Specificeren**)
- Merk u dat EBP weleens wordt aangepast aan eigen ervaringen en behoeften? (**Herschrijven**) Doet u dit zelf of ziet u dit bij collega's? (*na 7 interviews geschrap*)

3. Omzetten in praktisch handelen en daadwerkelijk gebruik

- Gebruikt u zelf EBP tijdens mediations? Waarom wel of niet?
- Neemt u EBP letterlijk over of transformeert u deze kennis naar de praktijk? Waarom doet u dat wel of niet?
- Als EBP kennis veranderd in de praktijk, op welke manier en in hoeverre veranderd het dan?
- Waarom denkt u dat deze kennis veranderd?
- Waarom denkt u dat sommige onderzoeken wel en andere niet in praktijk gebruikt worden?
- Zou een beroepsvereniging een rol kunnen spelen in de verspreiding van evidence-based kennis?
- Zo ja; op welke manier kunnen zij hieraan bijdragen?

Afsluiting

- Heeft respondent nog verdere vragen?
- Bedanken voor de tijd en medewerking
- Mogelijkheid tot terugkoppeling resultaten

Bijlage 3: Codeboom

Code system					248
	Beroepsinformatie				
		Lid van een vereniging			18
		Aantal mediations per jaar			20
		Opleiding			17
		Zelfstandig ondernemer			5
		Aantal jaren mediator			20
	Evidence-based Practice				
		Bekend met EBP?			20
		Betekenis van EBP			14
			Groep gebruikers	EBP belangrijk?	15
				Zoeken naar EBP	9
				Methoden en technieken	13
				Vertalingsmodel in de praktijk	11
				Gebruik EBP in praktijk	12
			Groep niet-gebruikers	EBP belangrijk?	18
				Ervaring	15
	Professionaliseren beroepsgroep				
		Beeld professionaliseren			22
		Fase van professionaliseren			19
		Rol van permanente educatie			4
		Kwaliteit van de opleiding			13
		Kwaliteit van mediators			5
		Evaluatie			7
		Juristen/ soc. Wetenschappers			15
Sets					0

Bijlage 4: Participanten

Hieronder volgt een overzicht van de participanten die hebben deelgenomen aan het onderzoek.

Respondent 1: Interview afgenomen 3 mei, vrouw

Respondent 2: Interview afgenomen 4 mei, vrouw

Respondent 3: Interview afgenomen 8 mei, vrouw

Respondent 4: Interview afgenomen 10 mei, vrouw

Respondent 5: Interview afgenomen 10 mei, vrouw

Respondent 6: Interview afgenomen 14 mei, vrouw

Respondent 7: Interview afgenomen 15 mei, vrouw

Respondent 8: Interview afgenomen 15 mei, man

Respondent 9: Interview afgenomen 16 mei, vrouw

Respondent 10: Interview afgenomen 17 mei, vrouw

Respondent 11: Interview afgenomen 17 mei, man

Respondent 12: Interview afgenomen 22 mei, man

Respondent 13: Interview afgenomen 22 mei, man

Respondent 14: Interview afgenomen 24 mei, man

Respondent 15: Interview afgenomen 24 mei, man

Respondent 16: Interview afgenomen 25 mei, vrouw

Respondent 17: Interview afgenomen 29 mei, man

Respondent 18: Interview afgenomen 31 mei, vrouw

Respondent 19: Interview afgenomen 5 juni, vrouw

Respondent 20: Interview afgenomen 5 juni, vrouw